

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

Kandidatuppsats, HT 2005

”Det är bara redovisning det handlar om”

- Införandet av IFRS 3 hos börsnoterade företag i Sverige

Författare:

Ulrika Lindqvist
Monica Magnusson
Magnus Palm

Handledare: Erling Green och Carl-Michael Unger

Sammanfattning

- Uppsatsens titel:** ”Det är bara redovisning det handlar om” - Införandet av IFRS 3 hos börsnoterade företag i Sverige
- Seminariedatum:** 2006-01-18
- Ämne/kurs:** FEK 582 Kandidatuppsats, 10 poäng
- Författare:** Ulrika Lindqvist, Monica Magnusson, Magnus Palm
- Handledare:** Erling Green, Carl-Michael Unger
- Fem nyckelord:** Företagsförvärv, IFRS 3, Goodwill, Immateriella tillgångar, Omstruktureringsreserver
- Syfte:** Syftet med denna uppsats är att beskriva de förändringar som IFRS innebär för svenska börsnoterade företag. Vi vill även analysera dessa förändringar och se hur de påverkar företagen i verkligheten.
- Metod:** En deduktiv ansats har legat till grund för att uppnå syftet. Vi har undersökt teorier kring problemen och därefter jämfört dessa teorier med det empiriska materialet. Grunden för det empiriska materialet har varit intervjuer med koncernredovisningsansvariga på tre börsnoterade företag och intervjuer med två auktoriserade revisorer.
- Teoretiska perspektiv:** Teorierna kring uppsatsens ämne är hämtade främst från RR, IFRS samt artiklar skrivna av experter inom området och ekonomijournalister.
- Empiri:** De tre fallföretagen är tre stora börsnoterade företag som representerar två olika industrier. De två intervjuade revisorerna arbetar för två av de största revisionsbyråerna i Sverige och är även officiella revisionsbolag för två av fallföretagen.
- Resultat:** Slutsatserna av uppsatsen är att uppfattningen av införandet av IFRS 3 skiljer sig åt mellan företagen och revisorerna. Jämförbarheten mellan företags redovisning kommer att öka internationellt genom att värderingsprinciperna standardiseras över gränserna.

Abstract

Title of Dissertation: "It is only about accounting" – The implementation of IFRS 3 for public companies in Sweden

Date of presentation: 2006-01-18

Course-subject: FEK 582 Bachelors Dissertation, 10 Swedish credits (15 ECTS)

Authors: Ulrika Lindqvist, Monica Magnusson, Magnus Palm

Advisors: Erling Green, Carl-Michael Unger

Five Keywords: Acquisition, IFRS 3, Goodwill, Intangible Assets, Provision for Restructuring Costs

Purpose: The aim of this assignment is to describe the changes that companies must adapt due to the implementation of IFRS from the year 2005. Our aim is also to analyse these changes and see to what extent they influence these companies in real life.

Methodology: A deductive approach has been the base to achieve the purpose of the assignment. We have investigated theories connected to the problem and thereafter compared these with the empirical material. The base of the empirical material has been interviews with people responsible for group accounting on three public companies, as well as with two authorised auditors.

Theoretical perspectives: The theories connected to the assignment are assembled mostly from the recommendations of Redovisningsrådet, IFRS-standards, articles written by financial experts as well as financial journalists.

Empirical studies: The three case-companies are major Swedish public companies representing two different industries. The two authorised auditors are working for two of the largest auditing firms in Sweden and are official auditors for two of the case-companies.

Conclusions: The final result of the assignment is that the understanding of the IFRS 3-implementation is different between the companies and the auditors. The comparability between the companies' accounts will increase due to the international standardization of valuation principles.

Innehållsförteckning

Förkortningsregister	7
1. Inledande kapitel	8
1.1 Inledning.....	8
1.2 Syfte och frågeställning.....	9
1.3 Avgränsningar	10
1.4 Fortsatt disposition	10
2. Metod.....	11
2.1 Våra referensramar	11
2.2 Deduktiv och Induktiv ansats	11
2.3 Insamling av litteratur/material	12
2.4 Kvalitativ och kvantitativ metod	12
2.5 Primärdata	13
2.5.1 Val av fallföretag.....	13
2.5.2 Val av intervjupersoner	14
2.5.3 Intervjuteknik	15
2.5.4 Personlig intervju och telefonintervju	15
2.6 Källkritik	16
2.6.1 Validitet.....	17
2.6.2 Reliabilitet	17
3. Litteraturgenomgång	18
3.1 Allmänt om koncernredovisning.....	18
3.1.1 Historik.....	18
3.1.2 Grundtanken med koncernredovisning	18
3.2 RR 1:00	19
3.2.1 Förvärvsanalys	19
3.2.2 Avsättning för omstruktureringsåtgärder	20
3.2.3 Poolningsmetoden	20
3.3 IFRS 3	21
3.3.1 Bakgrund till IFRS	21
3.3.2 Allmänt om IFRS 3	22
3.3.3 Förvärvsmetoden.....	22
3.3.4 Hanteringen av Goodwill	23
3.3.5 Immateriella tillgångar	23
3.4 Effekter av införandet av IFRS 3	24
3.4.1 Sammanfattning av införande av IFRS 3	24
3.5 Debatt kring införandet av IFRS och dess effekter på redovisningen.....	25
3.5.1 Goodwill.....	26
3.5.2 Kritik kring införandet av IFRS och omstruktureringsreserver	26
3.5.3 Ska Sverige öka sitt inflytande över redovisningsreglerna?	27
3.5.4 Kommer de nya reglerna vara svårare eller lättare att förstå sig på?	27
3.5.5 Dolda vinstlyft.....	28
3.5.6 Effekter för börsföretagen	28
3.5.7 Kostnaderna vid införandet av IFRS	29
3.5.8 Svenskar bra insatta.....	29
3.5.9 De små bolagen är inte redo för införandet av IFRS.....	30
3.5.10 Till kassafloödesanalys	30
3.5.11 Positivt eller negativt med införandet av IFRS	31

3.6	Kassaflödesanalys	32
4.	Empiri	33
4.1	Bakgrund till Alfa.....	33
4.2	Intervju med företaget Alfa 2005-11-28	34
4.2.1	Allmänt.....	34
4.2.2	Anpassning och förändring	34
4.2.3	IFRS	35
4.2.4	Immateriella tillgångar	35
4.2.5	Goodwill och värdenedgångsprövning.....	36
4.2.6	Omstruktureringsreserver.....	36
4.2.7	Ökat informationskrav.....	37
4.2.8	Övrigt	37
4.3	Bakgrund till Beta	37
4.4	Telefonintervju med företaget Beta, 2005-11-28.....	38
4.4.1	Allmänt.....	38
4.4.2	Anpassning och förändring	38
4.4.3	IFRS	39
4.4.4	Immateriella tillgångar	39
4.4.5	Goodwill och värdenedgångsprövning.....	39
4.4.6	Ökat informationskrav.....	40
4.4.7	Övrigt	40
4.5	Bakgrund till Gamma	40
4.6	Telefonintervju med företaget Gamma 2005-11-29.....	41
4.6.1	Allmänt.....	41
4.6.2	Anpassning och förändring	42
4.6.3	IFRS	42
4.6.4	Immateriella tillgångar	43
4.6.5	Goodwill och värdenedgångsprövning.....	43
4.6.6	Omstruktureringsreserver.....	44
4.6.7	Ökat informationskrav.....	44
4.6.8	Övrigt	44
4.7	Intervju med auktoriserad revisor 1, 2005-12-02.....	45
4.7.1	Allmänt.....	45
4.7.2	Anpassning och förändring	45
4.7.3	IFRS	46
4.7.4	Immateriella tillgångar	46
4.7.5	Goodwill och värdenedgångsprövning.....	46
4.7.6	Omstruktureringsreserver.....	47
4.7.7	Övrigt	47
4.8	Telefonintervju med auktoriserad revisor 2, 2005-12-06.....	47
4.8.1	Allmänt.....	47
4.8.2	Anpassning och förändring	48
4.8.3	IFRS	48
4.8.4	Goodwill och värdenedgångsprövning.....	49
4.8.5	Immateriella tillgångar	49
4.8.6	Ökat informationskrav.....	50
4.8.7	Övrigt	50
5.	Analys.....	51
5.1	Allmänt.....	51
5.2	Anpassning och förändring	51

5.3 IFRS	52
5.4 Immateriella tillgångar	53
5.5 Goodwill och värdenedgångsprövning.....	53
5.6 Omstruktureringsreserver.....	54
5.7 Ökat informationskrav.....	54
5.8 Övrigt	55
5.9 Vad skiljer empirin från den offentliga debatten?.....	56
6. Slutsatser	57
6.1 Slutsats och sammanfattning.....	57
6.1.1 Övrigt	58
6.2 Förslag på vidare forskning.....	59
Källförteckning.....	60
Litteratur.....	60
Artiklar	60
Internetkällor	62
Företagsinformation	62
Bilaga 1 Intervjufrågor till koncernredovisningschefer	63
Bilaga 2 Intervjufrågor till revisorer	65

Förkortningsregister

ABL = Aktiebolagslagen

AICPA = American Institute of Certified Public Accountants

FAR = Tidigare Föreningen för Auktoriserade revisorer, numer föreningen för Revisionsbyråbranschen

FASB = Financial Accounting Standard Board

HFA = HauptFachAusschuss

IAS = International Accounting Standards

IASB = International Accounting Standards Board

IFRS = International Financial Report Standards

IP = IntervjuPerson

RR = Redovisningsrådets Rekommendationer, Redovisningsrådet

GAAP = Generally Accepted Accounting Principles

ÅRL = Årsredovisningslagen

1. Inledande kapitel

I detta inledande kapitel så kommer vi att presentera ämnet för vår uppsats samt bakgrundsfakta till detta ämnesval. Kapitlet kommer även att omfatta vilka avgränsningar vi gjort samt hur vi disponerat vår uppsats.

1.1 Inledning

I januari 2003 godkände Europaparlamentet förändringarna i fjärde och sjunde EU-direktiven om bolagsrätt som behandlar redovisningen för den Europeiska unionens medlemsländers företag. Förändringarna innebar att de redan gällande EU-reglerna förbättrades för att stämma överens med redan brukad praxis. De kompletterade också International Accounting Standards Regulation som antogs 2002 och som fordrade att alla företag inom EU som är noterade på en reglerad marknad ska använda sig av de regler som numera kallas IFRS-reglerna. Europarådet godkände bestämmelserna om att samtliga börsnoterade företag tillsammans med banker och försäkringsbolag ska från och med 2005 upprätta sina koncernredovisningar enligt International Accounting Standards (IAS), numera International Financial Reporting Standards (IFRS) (Department of Enterprise, Trade and Employment, 2005).

Huvudorsaken till införandet av IFRS anses vara att jämförbarheten mellan olika företag ska öka över gränserna. Det ska vara lättare för investerare och aktieägare inom hela EU att kunna se vad företagen verkligen är värda. Arbetet med att upprätta en årsredovisning enligt IFRS ska inte underskattas. Övergången till att redovisa enligt IFRS kommer att innebära en del förändringar för företagen och deras revisorer. Exempelvis finns det skillnader mellan de för börsbolagens numera inaktuella redovisningsstanderna från Redovisningsrådet och de nya från IASB gällande värderingar vid företagsförvärv, pensioner, naturtillgångar, finansiella instrument och leasingavtal (Strömberg, Deloitte, 2005-03-03).

Införandet av IFRS-reglerna är ett aktuellt och nytt problem i tiden som vi vill studera för att se hur företagen anpassar sig till den nya framtiden och hur den internationella marknaden kommer att spela en viktig roll i redovisning och för presentation av finansiell information. Vi kom in på detta ämne då vi studerade debatten kring införandet av IFRS. Synen på införandet av IFRS har i några avseenden skiljt sig åt. Debattörer för olika tidskrifter har under årens gång både hållit kvar vid sina åsikter och ändrat dem. Vissa tror att effekterna kommer bli så stora och omfattande att det blir svårt för de börsnoterade företagen att implementera IFRS på effektivt sätt, medan det finns andra som tycker att kritiken över IFRS-införandet har varit obefogad. Det är ingen ensidig debatt då ämnet behandlas från flera olika infallsvinklar. Debattinläggen handlar främst om spekulationer vad införandet av IFRS kan innebära för företagen. Ännu har ingen sett effekterna av införandet och det spekuleras om dolda vinstlyft för företagen, utdelningar som kanske ökar, eller att det kan bli dyrt för företagen att införa IFRS-standarderna.

Vi upptäckte efter att ha läst ett flertal artiklar angående övergången till IFRS att det som vållat mest diskussioner är goodwillhanteringen samt värderingen av immateriella tillgångar. Frågorna kring dessa ärenden förde oss in på företagsförvärv då det är vid förvärv som goodwillfrågan och de nya värderingarna av immateriella tillgångar är aktuella. Vi bestämde oss därför för att inrikta oss på vad införandet av IFRS i allmänhet innebär för de svenska börsnoterade företagen men med fokus på att undersöka den del av regelverket som innefattar just företagsförvärv, närmare bestämt IFRS 3.

För de börsnoterade företagen innebär införandet av IFRS 3 bland annat att poolningsmetoden inte längre får användas, goodwill inte får skrivas av, omstruktureringskostnader blir svårare att redovisa och att det ställs mycket högre krav på att identifiera immateriella tillgångar i det förvärvade företaget (Sofia Schön, Deloitte, 2004-10-07).

Kraven på att klassificera de immateriella tillgångarna var för sig leder till ökade krav på upplysningar som måste lämnas i noter, därmed ökar informationen i bolagens årsredovisningar väsentligt. Det blir även viktigt att kartlägga vilka nya data som måste rapporteras från koncernbolagen. Utöver att uppfylla kraven enligt IFRS gäller det att upprätta sin årsredovisning så att kapitalmarknaden förstår den och drar rätt slutsatser.

Införandet av IFRS 3 är intressant eftersom det påverkar alla svenska börsnoterade företag och alltså indirekt påverkar en enorm mängd aktieägare i Sverige. Ämnet har diskuterats av många mycket kunniga och pålästa redovisningsexperten och just på grund av att åsikterna går isär är det ett ämne som vi vill lära oss mer av och gräva djupare i.

1.2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att beskriva de förändringar som IFRS innebär för svenska börsnoterade företag. Vi vill även analysera dessa förändringar och se hur de påverkar företagen i verkligheten. Vi vill identifiera hur företag rent praktiskt går till väga för att tillämpa IFRS 3 och hur det ser ut i verkligheten samt hur de lagar, regler och praxis faktiskt tillämpas.

Vår huvuduppgift kommer att vara att identifiera vad som har tillkommit och hur dessa förändringar påverkar de börsnoterade bolagens redovisning i och med införandet av IFRS 3.

Genom att ställa oss själva och i viss mån de vi intervjuar följande frågor hoppas vi kunna komma tillrätta med problemet och hitta svar på våra frågor.

- Har företagen god kunskap och god information om IFRS 3? Hur problematisk blir omställningen?
- Kommer jämförbarheten verkligen att öka och är det positivt?

- Hur förhåller sig företagen till IFRS i allmänhet och IFRS 3 i synnerhet? Vad har de för uppfattningar om vad det innebär och hur kommer de gå tillväga rent praktiskt?
- Hur väl stämmer det som kommit fram i den offentliga debatten överens med undersökningens resultatet?

1.3 Avgränsningar

Vi har valt att endast ha börsnoterade företag som fallföretag, och avgränsar oss därför ifrån andra associationer som också påverkas av IFRS. Detta har vi gjort för att börsnoterade företag oftast i större grad har ett bättre informationsflöde. Samtliga tre fallföretag vi har valt är av intressant karaktär enligt vårt eget tycke eftersom de representerar tre stora, ständigt växande branscher. De är alla tre väletablerade och representerade i flera länder och har alla över 20 000 anställda.

1.4 Fortsatt disposition

I kapitel 2 presenterar vi våra val av metoder och tillvägagångssätt då vi genomfört vår undersökning. Vidare diskuterar vi i kapitel 3 den litteratur vi använt för att bygga vår referensram. Referensramen använder vi som grund för de empiriska fakta som vi samlat in via våra intervjuer som vi presenterar i kapitel 4. I samma kapitel ger vi en bakgrund till våra fallföretag. Därefter analyserar vi i kapitel 5 empirin gentemot den teoretiska delen och analyserar vad som framkommit under arbetet. I kapitel 6 så sammanfattar vi våra slutsatser och ger förslag på vidare forskning som kan relateras och bygga vidare på vår studie.

2. Metod

I följande kapitel kommer vi att presentera den metod och det arbets sätt som vi använt oss av. Vi kommer visa både hur vi använt tidigare material för en grund och hur vi samlat in nytt empiriskt material som vi använder i analysen och för slutsatserna.

2.1 Våra referensramar

Samtliga tre författare har läst företagsekonomi vid tre olika universitet; Lunds, Stockholms och Karlstad Universitet med inriktning mot redovisning. Detta har gett oss en teoretisk bakgrund till IFRS, men vi saknar dock praktisk erfarenhet av IFRS från arbetslivet. Den kunskap som vi använder i denna uppsats består både av sådan som vi samlat på oss genom utbildningen men också av sådan som tillkommit under projektet. Genom de kontakter vi fått med företagen och genom ett så kallat expertutlåtande av revisorerna så har vi kunnat skapa en uppfattning om hur verkligheten ser ut. Vi inser att våra kunskaper och förmåga att fullständigt förstå alla mekanismer är begränsade, vilket blir särskilt tydligt när vi intervjuar personer med över 20 års erfarenhet av just vårt ämne.

2.2 Deduktiv och induktiv ansats

Deduktivt och induktivt angreppssätt är de två utgångspunkter som finns att utgå från vid forskning och när man ska producera kunskap. Från dessa ansatser finns möjligheter att dra vetenskapliga slutsatser. Skillnaderna sinsemellan är i vilken ordning teori och empiri är införskaffad. (Bryman & Bell, 2005:23)

Vi har valt att utgå från deduktiv ansats vilket innebär att forskaren utgår från befintliga teorier. Därefter jämförs det empiriska arbetet med dessa teorier för att se om hypoteserna kan bekräftas eller förkastas (Bryman & Bell, 2005:23). Det är ingen självklarhet att det är en linjär process med en klar och fastställd början eller slut, utan allt eftersom analys och insamlande pågår förändras processen. Det finns åtskilliga exempel på när en hypotes ger upphov till oväntade resultat exempelvis Hawthornestudierna mellan 1927 och 1932. (Bryman & Bell, 2005:24)

Med induktiv ansats menas att utgångspunkten snarare går från observationer till att skapa ett resultat som sedan leder till en teori. En helt induktiv ansats kan vara svårt att hålla då induktiv metod influeras lite av den deduktiva. Detta på grund av att när undersökningen av materialet är gjort kan det krävas en teoretisk reflektion över det hela och forskaren kan då själv välja om denne vill fortsätta att samla in mer material för att se om en teori är hållbar. Induktiv strategi förknippas med kvalitativt synsätt när det handlar om att knyta samman teori med insamlat material (Bryman & Bell, 2005:25).

Deduktivt och induktivt angreppssätt kan vidare delas in i normativt (talar om hur något bör vara) eller deskriptivt (talar om hur något är) beroende på vad syftet med studien är.

Det deskriptiva syftet förklarar verkligheten som skiljer sig från det normativa som vill ge lösningar och snarare förbättra verkligheten (Bryman & Bell, 2005). Deskriptivt syfte är lämpligt för att beskriva något nytt som tidigare inte beskrivits inom ämnet. Vårt syfte med denna uppsats är att beskriva hur IFRS och företagsförvärv ser ut i verkligheten, varken förbättra den eller beskriva hur den bör se ut vilket lyfter vår uppsats ur ett deskriptivt perspektiv.

2.3 Insamling av litteratur/material

Vi har utgått från att studera RR och IFRS för att sedan fördjupa oss lite ytterligare i IFRS 3. För att få djupare och aktuell kunskap inom området har vi även studerat vetenskapliga artiklar och tidskrifter. Framförallt Balans har varit till stor nytta för oss. Hemsidor på Internet har varit ett bra hjälpmedel för att hitta information, främst på redovisningsbyråernas hemsidor. Valet av fallföretagen kom till utifrån insamlandet av materialet och processen kring det. Vi har utöver det även studerat diverse databaser för att se vad andra uppsatsgrupper har skrivit inom ämnet. Andra källor som använts under uppsatsens gång är bland andra Dagens Industri, Veckans Affärer, företags årsredovisningar samt relevant litteratur. De sökord som vi använde oss av när vi letade artiklar var "IFRS 3", "IFRS", "goodwill", "värdenedgångsprövning", "immateriella tillgångar" samt "impairment test". Vi valde att använda de mest aktuella artiklarna inom ämnet. Så de flesta är från 2005 men även några från 2004 för att läsa vad förväntningarna inför införandet var.

2.4 Kvalitativ och kvantitativ metod

Vi har använt oss av kvalitativ metod i vår undersökning, framförallt i form av intervjuer och dokumentstudier. Den kvalitativa metoden är mer inriktad på meningar som är uttryckta i ord (Saunders, Lewis & Thornhill, 2000:405), medan den kvantitativa metoden bygger på siffror och att mäta saker (Bryman & Bell, 2005:297).

Kvalitativ metod betonar starkast det induktiva synsättet där vikten läggs på att skapa teorier, men det finns exempel på undersökningar som gjorts med deduktivt synsätt, alltså för att pröva en teori (Bryman & Bell, 2005:41). Fokus inom kvalitativ metod ligger på att tolka och förstå hur individer uppfattar sin sociala verklighet. (Bryman & Bell, 2005:298).

Kvalitativ metod har fördelen av att ge djupare förståelse för det som studeras, samt att det finns möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor för att få tilläggsinformation. Nackdelen med kvalitativ metod kan dock vara att det inte går att generalisera i lika stor utsträckning som kvantitativ metod eftersom det inte är möjligt att genomföra lika många intervjuer som enkäter. Den insamlade datan kan riskera att bli tunn och bristfällig.

Kvantitativ metod innebär oftast att genomföra exempelvis enkätstudier som är lätta att kvantifiera och sammanställa i form av tabeller och diagram. Fördelarna med att göra enkätstudier är att de är billigare att genomföra än intervjuer eftersom de tids- och kostnadsmässigt är effektivare (Bryman & Bell, 2005:162). En ytterligare fördel är att enkäter oftast går snabbare att svara på för respondenten och även för den undersökande att sammanställa dessa svar. Det blir därmed lättare att se ett resultat från enkätstudier. Dock är en nackdel att bortfallet sannolikt blir högre med enkäter än med intervjuer (Bryman & Bell, 2005:164). Ytterligare nackdelar kan vara att alla frågor inte lämpar sig för enkätstudier samt att man inte med säkerhet kan veta vem som svarat på frågorna (Bryman & Bell, 2005:163).

Skillnaderna mellan kvalitativa och kvantitativa undersökningar är sammanfattningsvis så är det att de främst står för olika forskningsstrategier, där inriktningarna skiljer sig starkt åt beroende på vilken roll teorin spelar (Bryman & Bell, 2005:41).

Med vår frågeställning så lämpade sig en kvalitativ metod bäst eftersom vi ville få en djupare förståelse för hur införandet av IFRS 3 påverkade redovisningen hos fallföretagen. Det skulle inte fungera lika bra med en enkätstudie genom att vi exempelvis hade behov av att ha möjligheten till följdfrågor åt våra respondenter.

2.5 Primärdata

Primärdata är det material som undersökarna själva samlar in som på så sätt kan anpassas till sin egen frågeställning (Artsberg, 2005:45). Primärdata inom extern redovisning stämmer inte alltid överens med uppfattningen som hävdas i vissa företagsekonomiska metodböcker. Ibland påstås det att allt skrivet material är sekundärdata, och att primärdata är allt insamlat material direkt från människan. Ingenting är i sig själv stående som primär- eller sekundärdata utan en källa blir antingen det ena eller det andra, beroende på hur det används (Artsberg, 2005:45).

I vår undersökning kommer främst intervjuer att ligga som grund till våra primärdata. Årsredovisningar, vetenskapliga artiklar, lagdokument och normsamlingar är exempel på sådant som vi använt oss av som empiri. I nästkommande stycken kommer en vidare beskrivning på den primärdata och den empiri som vi samlat in och analyserat.

2.5.1 Val av fallföretag

Vi ville komma ut till företag och undersöka på plats genom intervjuer med anställda på respektive fallföretag. Fallstudie är positivt för att få företagsredovisningsproblemen mer konkreta, men det kan motsägelsefullt nog även vara negativt i den bemärkelsen att det kan bli för invecklat och kanske mer en företagsstudie än företagsförvärvsanalys. Valet att använda sig av flera fallföretag var för att vi ville få så stor bredd som möjligt i vårt material.

Företagen vi har valt att grunda vår analys på är utvalda ur ett strategiskt urval, vilket innebär att vi har valt att ta kontakt med de företag vi ansåg vara mest lämpade att delta i vår uppsats. Vår tanke från början var att ha liknande fallföretag, nämligen företag inom tillverkningsindustrin, men på grund av att ett företag valde att inte delta i undersökningen var vi tvungna att kontakta även ett företag från en annan bransch. Detta blev ett företag som verkar inom läkemedelsindustrin. I slutändan visade det sig dock bli positivt eftersom vi genom dessa tre företag kunde identifiera tre olika typer av problematik i sättet man hanterade IFRS 3 på och hur olika de påverkades. Bland annat så påverkas läkemedelsföretaget annorlunda än de tillverkande industriella företagen.

Vi har valt att presentera fallföretagen under anonymitet i denna uppsats, därmed har företagen fått fingerade namn i form av Alfa, Beta och Gamma.

2.5.2 Val av intervjupersoner

De personer vi fick som respondenter var antingen koncernredovisningschefer eller redovisningsexperter på fallföretagen, samt auktoriserade revisorer med stort kunnande och lång erfarenhet. Anledningen till att vi valde att både intervjua representanter från fallföretagen och från två utvalda revisionsbyråer var för att få en så mångfacetterad bild av verkligheten som möjligt samt att just våra valda revisionsbyråer är två av fallföretagens revisorer.

Tillvägagångssättet för att ta kontakt med respondenterna har skett genom e-post och telefonkontakt. E-post användes i merparten av fallen som ett förstakontakttagande för att sedan övergå till kontakt med företagen via telefon. Med telefonen kunde vi mer ingående presentera vår uppsats och undersöka huruvida företagen var intresserade av att delta som respondenter.

Fördelen med e-post var att det är ett kostnadseffektivt kommunikationsverktyg där vi fick plats med mycket information vilket gjorde det lättare att förklara intentionen med uppsatsen. Därefter var det lätt för e-postmottagaren, i de flesta fall studentkontaktpersoner eller växelpersonal, att skicka e-posten vidare till lämplig person inom företaget. Nackdelen med e-post var att det många gånger tog lång tid innan vi fick svar, vilket ledde till osäkerhet angående respondentens vilja att delta i undersökningen. Telefonkontakten i sin tur har fördelar med att vi snabbt fick svar, även om vi många gånger blev hänvisad vidare till andra personer.

Sammantaget blev valet av intervjupersoner en kombination av bekvämlighets- och snöbollsurval (Bryman & Bell, 2005:126). Snöbollsurvalet innebar att vi fick kontakt med den person som förstahandskontakten ansåg vara den mest lämpade för vår undersökning. Processen fortgick till dess att personerna vi pratade med ansåg att vi hamnat hos den personen som hade mest kompetens angående vårt valda ämne. Detta tyckte vi var väldigt

positivt eftersom vi fick kontakt med den bäst lämpade personen. Nackdelen var att vi var tvungna att helt förlita oss på kontaktpersonernas val samtidigt som det var tidskrävande.

2.5.3 Intervjuteknik

Strukturen på våra genomförda intervjuer följde ett fast frågeschema (Bryman & Bell, 2005:135). Anledningen till detta var att vi lättare skulle kunna jämföra intervjusvaren som vi samlat in från respondenterna. Frågorna (*se bilaga 1 & 2*) var utformade på ett öppet sätt så att respondenten svarar fritt och inte har fasta svarsalternativ. Vid formuleringen av intervjufrågorna försökte vi undvika att ha långa, generella och ledande frågor. En tankeställare som uppkom efter första intervjun var att alla frågor inte fungerade som planerat vilket ledde till en mindre omarbetning av ett par frågor.

De för vår uppsats mest relevanta fördelarna med öppna frågor är bland annat att respondenten kan använda sitt egna ordförråd och inte våra förvalda termer. Det lämnar mer utrymme för oförutsedda svar och inte leder in respondenten i någon riktning. Nackdelarna med öppna frågor är att respondenterna kan ha tendensen att prata länge om en viss fråga och därmed få mindre tid till andra (Bryman & Bell, 2005:176). Det finns även en risk att respondenten kommer in på sidospår och börjar redogöra för saker som ej är relevanta för studien. Öppna frågor kan även riskera att svaren blir svårare att jämföra pga. risken att frågorna ställs på olika sätt från ett intervjutillfälle till ett annat.

2.5.4 Personlig intervju och telefonintervju

Intervjuerna genomfördes på två olika sätt; nämligen personlig intervju och telefonintervju. Dessa två tillvägagångssätt har som beskrivits ovan olika positiva och negativa effekter. De personliga intervjuerna gjordes på fallföretagets kontor och revisionsbyråns konferensrum, medan telefonintervjuerna genomfördes från författarnas hemort.

De intervjuer som genomfördes via fysisk kontakt har fördelen av att intervjuaren lättare kan läsa av kroppsspråket. Kroppsspråket ger en tydligare bild om intervjupersonen är ärlig eller hittar på lite osäkra svar. Intervjuaren har en stor fördel av att kunna se respondenten t ex i en situation där intervjuaren inte förstår respondentens svar så märker respondenten det tydligt via ansiktsuttryck och kan därmed förklara mer ingående än att intervjupersonen måste fråga ”vad menar du med det” etc.

Negativt med personlig intervju är att det tar mer tid att ta sig till intervjuplatsen samt att det generellt är kostnadsmässigt ineffektivt jämfört med en telefonintervju. Vad vi upptäckte var dock att i dag används mobiltelefoner allt mer flitigt av företagare vilket ledde till att telefonsamtalen blev kostsammare än själva resan till och från ett av våra fallföretag samt en revisionsbyrå. Övriga nackdelar med telefonintervju är som vi nämnde ovan är att i telefonintervju har man inte tillfälle att se den som intervjuas (Bryman & Bell, 2005:140).

Under telefonintervjuerna upptäckte vi också att det var svårt att hinna anteckna via telefonen och det blev ibland lite pinsamma tysta stunder under antecknandet. Svårigheten med telefonintervju är även begränsningen att använda sig av visuella hjälpmedel såsom diagram och fotografier.

Vi valde att inte använda oss av bandspelare under våra intervjuer vilket ställer högre krav på våra minnesanteckningar. Stödorden som vi hade gjort var ibland svåra att förstå och skapa ett sammanhang kring i efterhand, men detta löstes genom ytterligare, kompletterande, telefonsamtal med våra intervjupersoner.

Det insamlade materialet från intervjuerna sammanställdes omedelbart efter intervjuerna eftersom det behövdes vara färskt i minnet när det skrevs ner. Först var och en för sig och sedan analyserade vi intervjuerna tillsammans för att få en jämförelse över vad intervjupersonerna svarat på olika frågor. Vi jämförde om de t ex hade givit liknande svar, eller om de hade haft skiljda uppfattningar i de olika frågorna.

2.6 Källkritik

De källor som vi använt oss av i vår uppsats är litteratur, tidskrifter, vetenskapliga artiklar, intervjuer och hemsidor. Framst utgår vi ifrån våra intervjuer. Det är viktigt att för oss som uppsatsskrivare att granska källorna som används. Vi har enbart använt oss av de respondenter som har haft mest kunskap inom IFRS 3 för att kunna få svar på våra frågor. Vid valet av artiklar så har vi utgått ifrån revisionsbolagens hemsidor, Dagens Industri, Veckans Affärer samt FAR komplett som vi anser vara pålitliga källor. Vi har valt att inte använda oss av så mycket hemsidor med debattörer som anses vara experter inom revision för att minska risken för opålitliga källor.

Alla våra fallföretag och revisionsföretag är anonyma vilket ibland gör källhänvisningen komplicerad eftersom vi då inte kan hänvisa till deras eget material t ex årsredovisningar, hemsidor etc. Detta riskerar att göra slutsatsen och arbetet mindre trovärdigt.

Balansartiklarna som vi använt oss av är främst skrivna av jurister och revisorer och dessa två yrkesgrupper beskriver verkligheten ur två helt skilda perspektiv vilket kan ibland ge en illusion om att vara missvisande. Vi har försökt att vara medvetna om detta och försökt läsa av ur vilket perspektiv de skriver för att jämma ut eventuella skillnader.

Vi har begränsat oss till att använda oss av tre fallföretag både på grund av tidsbrist och på grund utrymmesbrist. Genom två av fallföretagen kunde vi också få kontakt med respektive ansvarig revisor och få ett slags expertutlåtande. Det är naturligtvis önskvärt med ett så brett urval som möjligt och det hade varit bättre om vi kunde ha fått ett revisorsutlåtande till varje fallföretag. Vi anser dock att vi fått så pass bra uppgifter att vi ändå har ett tillförlitligt och bra material att dra trovärdiga slutsatser ifrån.

2.6.1 Validitet

Validitet innebär att vi verkligen mäter det vi vill mäta (Bryman & Bell, 2005:95) och om att kunna generalisera sitt resultat. I vårt fall kan det bli svårt att utifrån våra tre fallföretag generalisera till om alla börsbolag påverkas på liknande sätt av införandet av IFRS. Vi har dock lyckats med att åstadkomma det vi hade som avsikt med uppsatsen, och fått svar på de frågor som vi från början ställde upp.

2.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet är detsamma som att mäta tillförlitligheten med sin undersökning. Att undersökningen får samma resultat om den skulle göras på nytt (Bryman & Bell, 2005:48). Detta är ett begrepp som oftast används i kvantitativa metoder men att det även går bra i kvalitativa metoder (Bryman & Bell, 2005:304). Vårt uppsatsämne är en färskvara eftersom vi mäter införandet av IFRS över årsskiftet 2005/2006 och det är just i denna tidpunkt som dess redovisningseffekter blir aktuella. Om undersökningen görs på nytt om ett år så skulle förmodligen resultatet inte bli detsamma på grund av att intervjupersonerna då har annan kunskap. Angående vårt val av metod så skulle det vara en möjlighet att istället få svar på vår frågeställning i form av en enkät där det då skulle finnas möjlighet att få in så många företag som möjligt i undersökningen. Vi skulle dock inte få samma djup som vi nu får genom våra intervjuer. Vi anser ändå att vi använder oss av de metoder som passar våra undersökningsfrågor och syfte bäst.

3. Litteraturgenomgång

I detta kapitel presenteras allt det litterära material som vi använder i vår undersökning. Litteraturen och teorin är det som ligger till grunden för vår empiriska undersökning och är av stor vikt för denna uppsats.

3.1 Allmänt om koncernredovisning

3.1.1 Historik

Enligt Kedner och Svenberg (1998:13f) ska den första koncernbalansräkningen ha sammanställts av General Electric år 1894. Företagen började vid den tidpunkten uppmärksamma problemet med insyn och information till aktieägarna som hade svårt att bedöma de olika företagskombinationerna enbart med hjälp av de individuella bolagens balansräkningar. I Sverige introducerades koncernredovisningen av Asea, Electrolux och SKF på 1930-talet. På grund av konjunktursvagheter under denna tidsperiod och att många förlorade mycket pengar höjdes röster om lagstiftning inom koncernredovisning för att garantera en bättre insyn för bolagens intressenter.

3.1.2 Grundtanken med koncernredovisning

Kedner och Svenberg (1998) fortsätter diskussionen och säger att koncernbegreppet blev definierat genom 1944 års aktiebolagslag. Denna lag ålade moderbolaget att varje år lämna en omfattande och detaljerad koncernredovisning. 1981 infördes en lag att koncernredovisning även skulle omfatta andra bolagsformer än aktiebolag.

Enligt Phillips och Ljungberg (2001) är grundtanken med koncernredovisning att redovisa koncernens verksamheter som om all verksamhet bedrevs av ett enda företag. Detta behöver göras bland annat på grund av att kunna identifiera hur mycket utdelningsbara medel som finns i koncernens balansräkning. Enligt ABL 12:2 får ett moderföretag inte dela ut mer kapital till dess aktieägare än vad som finns redovisat som fritt eget kapital, enligt dess fastställda koncernbalansräkning.

ÅRL hänvisar koncernredovisning till god redovisningssed och fram till år 2005 har svenska börsnoterade koncerner fått anpassa sig till redovisningsrådets normer RR1:00. Från och med bokslutsåret 2005 ska dessa företag numera redovisa enligt IFRS 3, för att skapa en bättre jämförbarhet internationellt sett samt skapa enhetlighet, framför allt inom EU.

3.2 RR 1:00

Redovisningsrådet fastställde i augusti 2000 en rekommendation om koncernredovisning; RR1:00. Rekommendationen var resultatet av en revidering av den tidigare rekommendationen om koncernredovisning; RR1:96 som redovisningsrådet hade gett ut 1996 (Eriksson, 2002:176). Anledningen till den omarbetade rekommendationen var att man behövde anpassa rekommendationerna till den nya versionen av IAS 22 från 1998 och komma närmare internationellt regelverk.

RR1:00 omfattar redovisning för konsolidering av dotterföretag. Intresseföretag och Joint Ventures omfattas av RR13 för intresseföretag och RR14 för Joint Ventures. Redovisningsrådet säger i sin förklaring av tillämpningsområde att rekommendationen ska tillämpas vid upprättande av koncernredovisning och att en koncern kan bildas på två sätt; Genom att ett företag förvärvar andelar i ett annat eller genom att två företag går samman (FAR, 2005:778). Enligt 1 kap 4 § ÅRL är definitionen av en koncern att ett företag är ett moderföretag som äger andelar i en juridisk person som är ett dotterföretag. Rekommendationerna i RR1:00 kan således inte tillämpas i några fall som avviker från denna definition, alltså att moderföretaget inte äger andelar i den juridiska personen, dotterföretaget. (Finansinspektionen, 2005)

3.2.1 Förvärvsanalys

För att man ska kunna identifiera en genomförd transaktion bör man kunna identifiera ett företag som får bestämmande inflytande över ett annat. Vid de fall där detta inte går är exempel på samgåenden och de kan redovisas efter t ex poolningsmetoden som kommer att diskuteras nedan.

Punkt 29 – 78 i RR1:00 omfattar redovisningen av företagsförvärvet (FAR, 2005:783). Enligt p.29 ska ett förvärv i normalfallet redovisas enligt förvärvsmetoden. ÅRL har dock en undantagsregel som säger att om ett förvärvat företags verksamhet skiljer sig väsentligt från moderföretagets så ger inte förvärvsmetoden en god rättvisande bild och man ska i dessa fall redovisa enligt kapitalandelsmetoden.

P.30 och 31 tar upp allmänt om förvärvsmetoden och säger att vid förvärvsmetoden så ska ett företagsförvärv betraktas som en transaktion som innebär att moderföretaget indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och skulder. De övertagna tillgångarna och skulderna ska sedan värderas och identifieras genom en förvärvsanalys som görs i direkt anslutning till situationen vid förvärvstidpunkten.

Andelarnas anskaffningsvärde avräknas mot det verkliga värdet av de identifierbara nettotillgångarna, alltså tillgångar – (minus) skulder. Enligt p.33 så motsvaras anskaffningsvärdet av det kontanta belopp som moderföretaget har betalat för dotterföretaget.

När man beräknar differensen mellan den summan som betalats av moderföretaget och summan av nettotillgångarna så uppstår ofta en negativ eller positiv differens. Den positiva differensen kallas goodwill och den negativa differensen kallas av negativ goodwill (Eriksson, 2002:177). Goodwill ska, enligt ÅRL 7 kap 22 §, skrivas av under sin ekonomiska livslängd. I normalfallet är denna ekonomiska livslängd 5 år men kan accepteras att bli längre i specialfall om det kan motiveras på ett tydligt sätt. Enligt Eriksson (2002:148) bör en förvärvad goodwill redovisas i koncernbalansräkningen som en immateriell tillgång, i normalfallet utan avskrivning. Ericsson (2002:178) resonerar vidare att det är svårt att objektivt mäta värdet av goodwill och att försiktighetsprincipen bör råda och att ändå skriva av den förvärvade goodwillen planmässigt och på ”ett systematisk sätt över nyttjandeperioden” Enligt RR1:00 p.55 ska goodwillrelaterade framtida ekonomiska fördelar förbrukas med tiden och ska därför skrivas av på ett sätt som återspeglar hur tiden påverkas tillgångens värde. Det belopp som skrivs av ska enligt p.56 redovisas som en kostnad för varje period.

3.2.2 Avsättning för omstruktureringsåtgärder

Enligt RR1:00 får vissa avsättningar för omstruktureringsåtgärder göras i förvärvsanalysen: Dessa kostnader får då aktiveras. Dessa avsättningar ska dock göras med yttersta restriktivitet och får endast avsättas om vissa kriterier är uppfyllda. P.45 tar upp tre villkor som måste vara uppfyllda för att en avsättning ska få redovisas i koncernbalansräkningen;

- a) Vid förvärvstidpunkten eller tidigare utvecklat en grundläggande plan som i sak omfattar en avveckling eller neddragning av verksamheter som dotterbolaget omfattas av. Dessa omstruktureringsåtgärder ska avse;
 - I. Utbetalning av uppsägningslöner, avgångsvederlag eller dylikt
 - II. Nedläggning av anläggningar
 - III. Reducering av produktsortiment
 - IV. Uppsägningar av avtal
- b) Huvuddragen i planen ska vara tillkännagivna senast vid förvärvstillfället. De som påverkas av planen ska vara informerade om den och vara medvetna om att den kommer att genomföras.
- c) Ett konkret åtgärdsprogram ska vara utformat senast tre månader efter förvärvstidpunkten. Åtgärdsprogrammet ska innehålla minst;
 - I. Verksamheter som berörs av åtgärdsprogrammet
 - II. Aktuella anläggningar
 - III. Platser och funktioner som avses av planen
 - IV. Utgifter
 - V. Vilken den aktuella tidsperioden är

3.2.3 Poolningsmetoden

I vissa extrema fall går det inte, eller är väldigt svårt, att avgöra vem som är det förvärvande företaget, vem som förvärvar vem. En sådan företagskombination kan enligt RR1:00 p.84 få

redovisas enligt poolningsmetoden. För att få redovisa enligt denna metod så ska vissa kriterier uppfyllas

- 1) Fallet ska vara exceptionellt och det ska inte gå att avgöra vem som är det förvärvande företaget.
- 2) Det bestämmande inflytandet ska delas lika mellan ledningarna för de båda företagen.
- 3) Den nya koncernledningen ska bestå av representanter från båda företagen.
- 4) De risker och fördelar som följer den nya företagskombinationen ska delas lika mellan de båda företagen (Eriksson, 2002 s.190).

3.3 IFRS 3

3.3.1 Bakgrund till IFRS

Europeiska unionen (EU) beslutade år 2000 att Europa detta årtionde ska utvecklas till världens mest konkurrenskraftiga, dynamiska och kunskapsbaserade ekonomi för alla medborgare. En av de mest omfattande följderna av denna strategi för europeiska företag var beslutet om att samtliga börsnoterade företag inom unionen ska från och med 2005 upprätta sina koncernredovisningar enligt International Financial Reporting Standards (IFRS). (Deloitte, 2005)

EU har i sin strategi för finansiell rapportering fastställt både vad som menas med och vad som ingår i begreppet IFRS. I benämningen IFRS ingår generellt samtliga de standarder som är i kraft den 31 december 2005 och tolkningarna av dessa. (Deloitte, 2005)

Tack vare att Redovisningsrådet har givit ut en svensk version av de flesta standarder och att dessa i allt väsentligt överensstämmer med de internationella har de svenska företagen en viss fördel gentemot andra europeiska företag. Dock skiljer sig RR från de internationella standarderna på ett antal punkter. Därför är det nödvändigt för svenska företag att noggrant gå igenom sina redovisningsprinciper för den finansiella rapporteringen för att ha så bra kontroll som möjligt på sin redovisning inför övergången till IFRS. (Deloitte, 2005)

Inom International Accounting Standards Board (IASB) – den organisation som ger ut IFRS – pågår ett ständigt utvecklings- och förbättringsarbete med IFRS-normgivningen. Ett antal av dessa pågående projekt har resulterat i att standarderna har förändrats. För att ge företagen tid att förbereda sig till övergången valde IASB att under 2004 och 2005 att inte ge ut några nya standarder som ska tillämpas vid övergången i slutet av 2005. Det är dock troligt att det 2006 kommer att träda i kraft ett flertal nya eller förändrade standarder. (Deloitte, 2005)

Det finns en särskild standard för hur man ska redovisa enligt IFRS första gången, IFRS 1 First-time Adoption of IFRS. Detta för att det i praktiken är ett komplicerat och tidskrävande arbete att upprätta redovisningen som om samtliga standarder hade tillämpats från tidpunkten för deras ikraftträdande. Företagen har i standarden att ta ställning till ett antal

övergångsregler som innebär en viss lättnad av det annars resurskrävande arbetet med övergången.

3.3.2 Allmänt om IFRS 3

IFRS 3 reglerar identifieringen av förvärvade tillgångar och skulder i samband med tidigare regler och rekommendationer i Sverige (Deloitte, 2005). Alla förvärvade tillgångar och skulder som identifieras måste identifieras och värderas. Detta gäller även immateriella tillgångar. Anskaffningsvärdet skall sedan fördelas på tillgångarna och skulderna som stod som punkt nummer 3 i stegtabellen ovan. Fördelningen sker genom att det verkliga värdet på tillgångarna och skulderna fastställs vid förvärvstidpunkten. Den skillnad som uppstår mellan anskaffningsvärdet och nettotillgångarnas verkliga värden utgör antingen goodwill alternativt negativ goodwill. Negativ goodwill ska redovisas direkt som en intäkt i och med förvärvet. Negativ goodwill som är relaterad till förväntade förluster måste redovisas som vinst i samband med förvärvet på grund av att avsättningar för förväntade tillgångar inte längre får redovisas.

3.3.3 Förvärvsmetoden

Förvärvsmetoden enligt IFRS 3 betraktar ett förvärv av ett dotterföretag som en transaktion och moderföretaget förvärvar indirekt dotterföretagets tillgångar och skulder. IFRS 3 utgår från att ett moderföretag alltid går att identifiera (Ernst & Young, 2005) och på så sätt är Poolningsmetoden inte längre tillämplig. Detta kommer dock inte innebära någon större påverkan på marknaden eller företagen eftersom poolningsmetoden sällan har använts.

En tillämpning av förvärvsmetoden omfattar följande tre steg;

- 1) Man ska kunna identifiera vem som är förvärvaren
- 2) Anskaffningsvärdet skall fastställas
- 3) Anskaffningsvärdet från datumet vid förvärvet skall fördelas på förvärvade tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser.
(Ernst & Young, 2005)

Reglerna för beräkning av det verkliga värdet i samband med förvärv är genom IFRS 3 mycket tydliga och innebär bland annat att:

- Alla fastigheter, inklusive industrifastigheter, ska värderas.
- Immateriella tillgångar ska identifieras och värderas separat.
- Maskiner ska värderas till verkligt värde. Om man saknar en aktiv marknad för maskinen kan det bli svårt att värdera och då får återanskaffningsvärdet en viktig roll.
- Ansvarsförbindelser ska tas upp till verkligt värde. Ansvarsförbindelser har hittills inte upptagits till något värde vid beräkning av övertagna skulders värde.

3.3.4 Hanteringen av Goodwill

Goodwill är ett uttryck för värdet av de tillgångar som inte kan eller uppfyller kriterier för att få redovisas separat. Det uppstår en slags rest som redovisas som goodwill. Goodwill skall, efter förvärvstidpunkten, redovisas till anskaffningskostnaden. Avdrag får göras för ackumulerade avskrivningar men tidigare gjorda nedskrivningar får inte återföras.

Goodwill får inte skrivas av löpande. Nedskrivningsbehovet skall i stället prövas varje år eller oftare. En ingående analys av värdet av existerande goodwill ska ske varje år, ett så kallat impairment test (Balans, 8/2004). Om man kan identifiera ett behov till nedskrivning så sker det i samband med bokslutet. Fördelen med detta är att företagen slipper bedöma livslängden på goodwill. En process som kan vara mycket komplicerad. Dock innebär det en exponering av de immateriella tillgångarna eftersom företagen nu måste specificera upp varje immateriell tillgång.

3.3.5 Immateriella tillgångar

IFRS 3 ställer högre krav på redovisningen av goodwill, genom att identifierbara immateriella tillgångar inte längre får finnas med under rubriken goodwill (Balans 8/2004). De immateriella tillgångar som identifieras ska redovisas i förvärvsanalysen och det verkliga värdet skall fastställas på ett tillförlitligt sätt. Det kan vara komplicerat att mäta verkligt värde på immateriella tillgångar beroende på vilken typ av tillgång det handlar om. Ett patent är lätt att mäta tidsmässigt men kanske svårare att mäta vilka ekonomiska fördelar det kommer att leda till. Avskrivning av immateriella tillgångar ska ske över den identifierade nyttjandeperioden. Man räknar med att viss expertis kommer att krävas för att kunna mäta verkligt värde på immateriella tillgångar. Ernst & Young (2005) skriver i sin guide att en immateriell tillgång endast kan identifieras om den;

- a) Kan säljas, licensieras eller uthyras
- b) Är baserat på någon typ av kontrakt eller andra rättigheter

Tabellen nedan illustrerar exempel på immateriella tillgångar som kan identifieras och berörs av regelverken (Deloitte, 2005)

Typer av immateriella tillgångar	Exempel
Marknadsrelaterade	Varumärken, domännamn på Internet, unik design (exempelvis färg, form eller förpackning), tidningshuvuden och konkurrensklausuler.
Kundrelaterade	Kundregister, framtida ordrar eller produktionsavtal, kundavtal och ej kontraktbaserade kundrelationer.
Konstrelaterade	Upphovsrättigheter exempelvis skådespel, operor, baletter, böcker, tidningar, musik, film, fotografier, videor och andra audiovisuella material.
Kontraktbaserade	Licenser, royaltyavtal, service- eller leverantörsavtal, drifts- eller sändningstillstånd för tv och radio samt vissa anställningsavtal om de är fördelaktiga för arbetsgivaren.
Teknologibaserade	Patenträttigheter, programvara, icke patenterad teknologi, databaser och företagshemligheter.

3.4 Effekter av införandet av IFRS 3

Enligt en undersökning (Balans 3/2005) som omfattar hur 64 företag har hanterat övergången till IAS/IFRS hade IFRS 3 den största effekten på resultatet av alla normer som kommer med de nya regelverken. Avskaffandet av goodwillavskrivningar anses vara den största orsaken till resultateffekten. Artikeln anger att många företag har stora goodwillposter och genom att avskrivningarna upphör så kommer resultatet också påverkas lika omfattande. Exempel i artikeln är Electrolux som förbättrade sitt omräknade nettoresultat 2004 med 5 % och Tele 2 med 100 %.

Artikeln anser att resultatet är väntat och att de effekter som faktiskt har tillkommit är helt i enlighet med vad företagen förväntade sig av de nya regelverken. De största tre förändringar som de identifierar är;

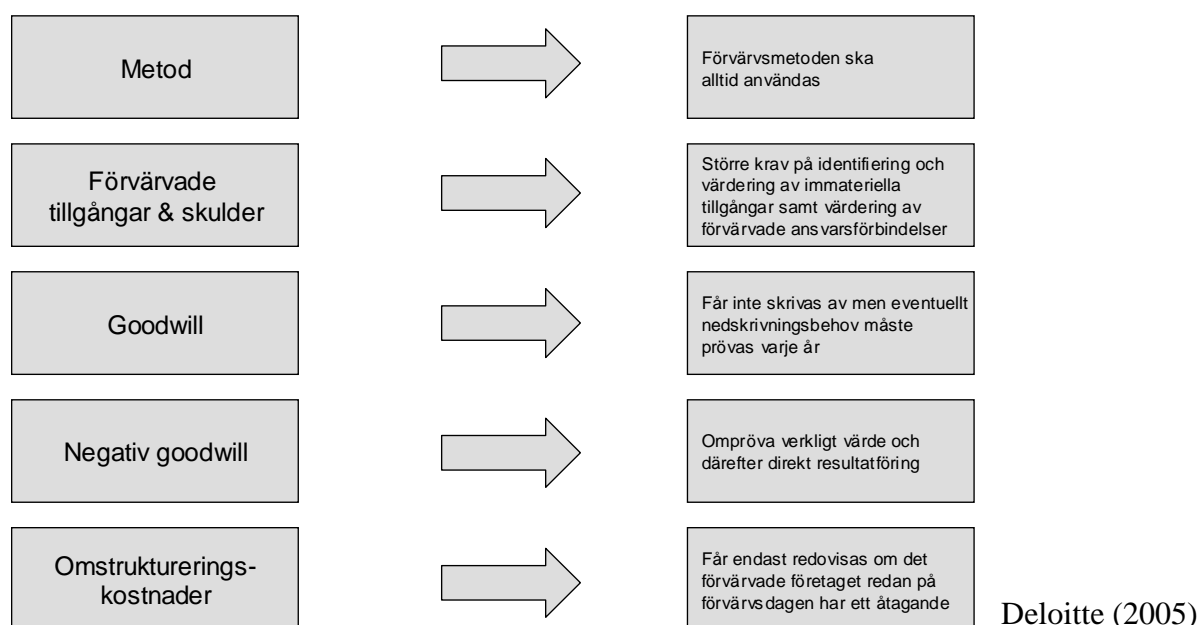
- Inga avskrivningar på Goodwill
- Omstruktureringsreserver återförs
- Negativ goodwill kan inte redovisas som en avsättning

3.4.1 Sammanfattning av införande av IFRS 3

I en artikel i Balans (2005) diskuterar Peter Malmqvist att den huvudsakliga resultateffekten genom införandet av IFRS 3 kommer från att goodwill inte längre får skrivas av. Han anser dock att förändringen inte är så dramatisk eftersom de stora finanshusen för flera år sedan gjort dessa justeringar och att dessa förändringar endast innebär en anpassning till dessa.

En annan stor effekt av övergången är redovisningen av immateriella tillgångar som skapat nya poster i redovisningen och lyft fram tillgångar som tidigare redovisats under goodwill. Denna justering kommer enligt Malmqvist innebära att de goodwillavskrivningar som förut belastade resultaten till viss del kommer att redovisas under poster som t ex ”avskrivningar på immateriella tillgångar”. Immateriella tillgångar kommer att bli en intressant informationskälla och marknaden kommer att efterfråga tydlig kommunikation för dessa poster. Förklaringen är enligt Malmqvist (Balans 3/2005) att företagen snabbare kommer att belastas med dessa avskrivningskostnader än tidigare och det kommer att påverka resultaten negativt.

Tabellen är en summering av de stora effekterna som införandet av IFRS 3 kommer att ha på de företag som implementerar de nya regelverken. De fem stora punkterna är de som huvudsakligen diskuterats ovan och belyser hur man i fortsättningen måste redovisa.

3.5 Debatt kring införandet av IFRS och dess effekter på redovisningen

Debatten kring införandet av IFRS har pågått under några år och den har diskuterats ur flera synvinklar. Anledningen till de olika experternas utlåtande kan vara att det än så länge handlar om spekulationer. Det är ett nytt ämne som ingen riktigt behärskar ännu, men med mer kunskap och expertis inom området så kommer företagen och revisorer med tiden bli mer insatta. Debatten har under årets gång varit splittrad och mångsidig och nedan presenteras en sammanställning av utvalda debattartiklar.

3.5.1 Goodwill

Sven Arne Nilsson (DI, 2005-05-19) är en av de debattörer som uttalat sig mest om införandet av IFRS i Dagens Industri. På grund av hans expertis inom området är han omtalad av såväl våra fallföretag som intervjuade revisorer. Anledningen till skiftet från avskrivning av goodwill till värdenedgångsprövning av goodwill, anses vara att avskrivning inte ger användbar information (DI, 2005-05-19). IASB anser att de nya reglerna ger bättre information om företagens ekonomiska förhållanden.

Slopandet av avskrivning på goodwill medför att resultatet kommer öka och även eget kapital. Slutsatsen blir att det finns mer att dela ut (DI, 2005-05-19). Men detta har blivit omdiskuterat och inte helt accepterat. Thorell (DI, 2005-05-19) diskuterar att om inte goodwill skrivs ner, eller skrivs ner mindre än om det skulle vara avskrivningar, så kommer redovisat resultat och eget kapital att öka. IFRS innehåller inga regler om utdelning utan det väntas en ny Aktiebolagslag år 2006. Den ska innebära att moderföretagets utdelning inte ska begränsas av beloppet av fritt eget kapital i koncernredovisningen, utan att företagen ska göra en allsidig prövning av hur mycket som är möjligt att dela ut (DI, 2005-05-19). Om nu det egna kapitalet ökat så finns det en fråga om det bara ser ut som att det finns mer att dela ut eller om det kanske till och med är så att det faktiskt finns mer att dela ut. Thorell (DI, 2005-05-11) säger vidare att de nya reglerna inte borde ge någon direkt påverkan på utdelningens storlek eftersom de ekonomiska förhållandena inte påverkas. Fritt kapital inte är detsamma som utdelningsbart kapital (DI, 2005-05-11).

Det finns en osäkerhet kring om värdet på goodwill kommer bli riktigt och hur stort det kommer bli. Det kräver noggranna genomgångar av årsredovisningar för att se hur företag har beräknat sin goodwill. Thorell säger (DI, 2005-05-19) vidare att man inte heller har kunnat veta om värdet varit riktigt så att skillnaderna mellan införandet inte blir särskilt stor egentligen.

En annan spekulation kring goodwillvärdet är att vinster kunde stiga kraftigt år 2005 och då på grund av en bokföringsmässiga tekniker. Detta skulle leda till att bolag över en natt blir billigare (Blecher, Affärsvärlden, 2004-11-03). Blecher förklarar det som att företag kan "trolla bort" goodwill och därmed framstå som vinnare, vilket innebär att när de nya vinstsiffrorna sedan ställs i relation till aktiekursen så ser det ut som att bolagen är lägre värderade (Blecher, Affärsvärlden, 2004-11-03).

3.5.2 Kritik kring införandet av IFRS och omstruktureringsreserver

Införandet av IFRS har fått kritik i och med företagen fått extra kostnader och skyller dessa på införandet av IFRS 3. Detta anser Malmqvist vara en felaktig bedömning. Malmqvists anser att kritiken angående införandet av de nya reglerna, är överdriven. (DI, 2005-09-14). Han säger att effekterna ligger på goodwillposten och att övriga effekter saknar direkt betydelse. Malmqvist (DI, 2005-09-14) betonar även att han inte kan förstå sig på de som är upprörda

eftersom han anser att de svenska börsföretagen har hanterat övergången alldeles exemplariskt och att effekterna varit små. Hans åsikt bygger på att han själv har gått igenom 200 bolag.

Nilsson (2005-10-05) har en helt annan uppfattning som anser att kritiken ute i Europa mot de nya redovisningsreglerna borde tas på allvar. En kritik som främst har berört värderingsreglerna till verkligt värde. Svårigheterna ligger i att enligt IFRS reglerna baseras verkligt värde på bytesvärdet på balansdagen och att detta kan vara svårt att förstå rent konkret om det inte finns något tillförlitligt värde. Denna diskussion har främst pågått i Tyskland (DI, 2005-10-05).

Omstruktureringsreserverna innebär trots allt en stor förändring för företagen. Innan har företagen kunnat redovisa omstruktureringskostnaderna som en tillgång och därmed kunnat belasta resultatet utspjutt över t ex 20 år. Nu ska kostnaden tas med direkt och detta har fått stor kritik från beslutsfattare (Malmqvist, DI, 2005-09-14).

3.5.3 Ska Sverige öka sitt inflytande över redovisningsreglerna?

Synpunkter har framkommit angående om Sveriges företag är för dåligt insatta i IFRS regelverk och dess påverkan (DI, 2005-10-05). Exempel visar på Storbritannien som effektivt anammade de nya reglerna i sin redovisning och kunde på så sätt påverka reglerna så att de passade in på deras traditioner att arbeta. Sverige har legat lite i defensiven och väntat på reglerna, vilket anses vara dåligt då Sveriges inflytande kunde ha varit större i dessa frågor. Om svenska företag är för dåligt engagerade i dessa aktuella frågor kan det leda till att det blir svårt att påverka reglerna så att de kan anpassas till svenska redovisningstraditioner. Att redovisningsreglerna blir internationella är positivt då de blir enhetliga. Varje land har dock sitt sätt att redovisa och ju mer engagerade länderna är, desto mer kan de vara med och påverka och driva fram de frågor som är väsentliga för sitt land samt bidra till bra lösningar som gynnar Sverige och den svenska finansmarknaden (DI, 2005-10-05).

3.5.4 Kommer de nya reglerna vara svårare eller lättare att förstå sig på?

Debatten har även omfattat mängder av positiva effekter av införandet av internationella regler. Det blir lättare att jämföra olika företag. Speciellt om de verkar inom samma verksamhetsområde. Dock anser Träff (DI, 2005-08-22) att det blir tolkningssvårigheter och att det är mycket viktigt att både företagen och revisorerna tar sitt ansvar för att tolkningen av redovisningsreglerna överrensstämmer med de grundläggande principerna i IFRS. Detta för att det ska underlätta jämförelsen mellan de olika företagen (DI, 2005-08-22). Slutligen anser han även att om redovisningen ska vara till väsentlig nytta för både aktieägare och andra användare så måste presentationen av den rättvisande bilden baseras på principer som är tillämplade med inslag med professionella omdömen.

Börsföretagen har fått kritik för att de inte har tillräckligt med information om hur deras siffror påverkats av de nya redovisningsreglerna (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01). Detta kan innebära att rapporterna blir svårtolkade. Genom införandet av de nya reglerna kommer det att innebära för företagen att de måste uppge fler detaljupplysningar än förut. Detta kommer att underlätta läsningen för analytiker och investerare (SVD, 2004-12-20). Dock blir dessa uppgifter mer komplicerade att förstå innebörden med, detta gör att det kommer att bli svårt att se om företagen ligger bättre eller sämre till. Det krävs därmed större insats för att förstå. Enligt Milberg (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01) är det främst de mindre investerarna som får svårt att förstå sig på innehållet i årsredovisningarna.

3.5.5 Dolda vinstlyft

Suneson (DI, 2005-05-20) anser att årsredovisningarna ska läsas med en viss försiktighet då de nya reglerna oftast blåser upp vinsterna. Egentligen är det ingen större bedrift, kanske i och med att det blir lika viktigt att genomskåda siffrorna och vara kritisk, precis som förut. Men anledningen till att vinster har ökat kan bero på införandet av IFRS. Förklaringen kring större vinster ligger ofta i sloandet av goodwillavskrivningar, vilket läsaren måste ha i tanken vid granskningen av årsredovisningar, anser Suneson (DI, 2005-05-20).

I slutet av 2004 var det dock svårare att förutspå hur effekterna skulle se ut. Det fanns diskussioner om att resultatet både kunde bli bättre och sämre (Svenska Dagbladet, 2004-12-20). Detta var innan den första kvartalsrapporten hade kommit. Debatten behandlade då bland annat att de nya värderingsprinciperna påverkar mer än tidigare. Detta på grund av att förändringarna av tillgångarna hamnar i resultaträkningen. Det skulle innebära att resultatet i framtiden kommer att säga mindre om hur det går för företag än vad det gör idag. Även om det blir lättare att värdera företag och analysera deras möjligheter att tjäna pengar (SVD, 2004-12-20).

3.5.6 Effekter för börsföretagen

Frågan om de effekter som skulle påverka börsbolagen blev aktuell redan i mitten av 2004 (Suneson, SVD, 2004-05-16). Det handlade främst om att företagen oväntat blev rikare vid marknadsvärdering av sina tillgångar (Suneson, SVD, 2004-05-16). Det är främst förvillande för investerare, revisorer, mäklare, banker och medier. Problemen ligger i hur siffrorna ska tolkas och förklaras (Suneson, SVD, 2004-05-16).

Att de nya reglerna förvillar aktieägare är de flesta debattörer överens om (SVD, 2005-04-09), men att det löser sig så länge årsredovisningarna läses noggrant. Förklaringen är att vinst är fortfarande vinst och att det är den som är det viktiga. Däremot ska den nu räknas fram på ett litet annorlunda sätt. De största förändringarna att hålla reda på är att tillgångar och skulder ska värderas till marknadsvärde. Detta innebär att det inte går att redovisa anskaffningsvärdet

av försiktighetsskäl. Därför förespråkas det att det kommer att svänga en del genom åren (SVD, 2005-04-09).

Hammarström (DI, 2005-04-09) beskriver risken om att låne- och bonusvillkor måste skrivas om i och med de nya redovisningsreglerna. Att dessa okända effekter uppkommer genom införandet av IFRS. Detta innebär att reglerna påverkar företags nyckeltal och att det då finns en risk att nyckeltal så som soliditet och räntetäckningsgrad är kopplade till villkoren för börsjättarnas lån. Detta kan leda till att ett långt lån där lånevillkoren inte uppfylls måste omklassificeras till ett kort lån (Arnell, DI, 2005-04-09).

Olika företags resultat har påverkats annorlunda i och med införandet av IFRS, oftast till ett bättre resultat och genom starkare ställning (DI, 2005-08-22). Det finns även de fall där resultaten inte påverkats alls. De flesta är överens om att redovisningen blir för komplicerad och detaljstyrd. Frågan är varför och vad är grunden till de nya reglerna? Det finns dem som tycker att revisorer bär ansvaret och det finns även dem som tycker att införandet mest verkar vara bra för revisorer eftersom det genererar mer arbetstillfällen (DI, 2005-08-22).

3.5.7 Kostnaderna vid införandet av IFRS

Revisorkostnaderna kommer att öka hos företagen i och med införandet av IFRS (Hammarström, DI, 2005-03-24). Det är framförallt de stora internationella företagen som kommer få ökade kostnader. Detta eftersom det krävs extern hjälp när redovisningen ska fastställas. Kostnadsökningen beror även på att företag nu mer och mer etablerar sig i andra länder i Europa och att de har ökat antalet revisorer inom företagen samt att IFRS kräver extra resurser (Nyquist, DI, 2005-03-24).

3.5.8 Svenskar bra insatta

Suneson (DI, 2005-01-21) skriver att fyra av tio finansanalytiker i Europa anser sig själva ha dålig koll på de nya redovisningsreglerna men att i Sverige är de bättre insatta. Det var KPMG som gjorde en undersökning huruvida bra finansanalytikerna var, och resultatet visade att två av tre inte ens hade fått någon utbildning av sin arbetsgivare (DI, 2005-01-21). Svenska analytiker hade bättre kunskaper om IFRS men att detaljkunskaperna i ämnet var sämre. Svenska analytiker hade fått mer utbildning hos sina företag genom bland annat kurser och seminarier.

Enligt Malmqvist som granskar årsredovisningar i Övervakningspanelen, är det enbart ett fåtal företag som i slutet av 2004 var förberedda inför övergången. Det var då Astra Zeneca och SCA som hade bra information om övergången (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01). Han fick medhåll av andra analytiker som ansåg att börsföretagen hade stort arbete framför sig om de skulle hinna anamma reglerna i sin årsredovisning för 2005. Därför fanns det

önskemål om att företagen i sina årsredovisningar skulle ha med beskrivningar av effekterna av införandet av IFRS. Men det är ingen tvingande regel utan endast en rekommendation.

Åsikterna har ändrats kring hur väl förberedda företagen egentligen var. Sverige anses nu vara bättre anpassade och anledningen till att Sverige är så väl förberedda på införandet av IFRS är att Redovisningsrådet valt att anpassa sina regler till IAS och att Sverige är bra på att anamma redovisningsregler inom börsnoterade företag (Malmqvist, DI, 2005-09-14).

3.5.9 De små bolagen är inte redo för införandet av IFRS

I en undersökning visade det sig att endast 15 procent av de små bolagen var redo för införandet av IFRS i slutet av 2005. Däremot har de stora bolagen börjat sina förändringar för ca ett och ett halvt år sedan och därmed mer insatta i övergången (Svedbom, DI, 2005-12-14). Anledningen tycks vara att de små bolagen har förlitat sig på RR och att det inte behövdes någon mer ansträngning. Enligt Buisman så finns det viktiga redovisningsregler som inte tas upp i RR (Svedbom, DI, 2005-12-14). Andra anledningar till att de små bolagen halkat efter är enligt Buisman, att de har mindre resurser än de stora bolagen samtidigt som det finns en misstanke om att de små bolagen hoppats att EU inte skulle klubba de nya reglerna (Svedbom, DI, 2005-12-14). De som varit bäst förberedda är banker och andra bolag inom finanssektorn, vilket är de som blivit mest berörda av den nya värderingen av finansiella instrument.

3.5.10 Till kassaflödesanalys

Det har under IFRS-debatten pågått diskussioner kring huruvida resultatet ger en bättre eller sämre bild av bolagets tillstånd. Det har påpekats att fokus kommer flyttas från resultatredovisningen till kassaflödesanalysen (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01) men här finns det skilda meningar. Malmqvist tror att man även i fortsättningen kommer att behålla sitt fokus på resultat före skatt (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01). Milberg anser dock att marknaden inser att det är dags att titta på fler saker som därmed kommer att göra att kassaflödesanalysen blir mer aktuell (Levander & Svedbom, DI, 2004-12-01). Att det blir allt viktigare att studera kassaflödet hos företagen beror på att det är just i kassaflödesanalysen som det går att utläsa hur mycket pengar företaget genererat. Med andra ord, det som kan användas till investeringar eller utdelningar. Eftersom det är kassaflödet som avgör hur mycket bolaget kan dela ut så har det med åren blivit allt mer viktigare att räkna ut aktiens värde med hjälp av diskonterade värden på kassaflödet. Vilket inte egentligen beror på införandet av IFRS, men det har varit en bidragande faktor till att kassaflödesanalysen blir allt viktigare (Haskel, Veckans Affärer, 2005).

3.5.11 Positivt eller negativt med införandet av IFRS

De flesta är generellt sett positiva till införandet av IFRS (Suneson, SVD, 2004-05-16). Mest angående att det är lättare att få en bild av hur företagets vinst egentligen uppstår. Däremot finns det invändningar mot slopandet av goodwillavskrivningar. Då dessa kan leda till att vinsterna blåses upp och får effekter som inte går att styra över (Suneson, SVD, 2004-05-16). Risken finns även att soliditeten stiger eftersom företagen ser rikare ut och därmed känner de sig pressade av aktieägarna att dela ut mer. Positivt är även att revisorerna får mer arbete, men det medför även det negativa i och med årsredovisningarna blir tjockare på grund av all tilläggsinformation (Suneson, SVD, 2004-05-16).

Debatten i stort har mestadels behandlat det positiva med internationell harmonisering eftersom ett gemensamt regelverk innebär att företagen blir lättare att jämföra över gränserna. Detta i sin tur skapar också att det blir lättare att gemensamt sätta upp värderingsregler. Kritiken kring införandet har mestadels behandlat att det krävs enormt arbete att förklara både effekter av införandet samt de siffror som bolagen presenterar i sina årsredovisningar. Det krävs alltså mer tid till redovisning. Det krävs att förklaringarna är så väl formulerade så att de kan förstås av alla intressenter, exempelvis analytiker, investerare och aktieägare. Spekulationer finns att om årsredovisningarna tenderar att bli alldeles för tjocka i och med all tilläggsinformation så kanske bolagen kommer på en lösning om att dela upp sina årsredovisningar i mindre delar. Vilket kan vara bra för en del intressenter men kostsamt för företagen (Veckans Affärer, 2005) Många tror att på sikt kommer de redovisningsproblemen som existerar att lösas (Almroth, DN, 2005-11-12). Än så länge det är nytt är både bolag och revisorer ovana vid det här sättet att redovisa.

Kraven på mer tilläggsinformation leder till att det blir lättare att se om siffror som företagen redovisar är rimliga. Om ett företag beskriver hur de värderar sina tillgångar, exempelvis att de använder sig av diskonterade framtida kassaflöden så krävs det att diskonteringsränta, tillväxtantagande och andra relevanta uppgifter finns med i årsredovisningen för att bedömningen ska bli rättvis. Detta är något som kommer att vara otroligt tidskrävande för företagen att ta i tu med men det blir lättare att få en rättvis bild av företagets siffror (Haskel, Veckans Affärer, 2005).

Som placerare blir införandet av det nya regelverket bättre på så sätt att alla tillgångar och skulder måste marknadsvärderas. Problemet är som vi diskuterat ovan att resultatet kan variera kraftigt från år till år. Resultaträkningen kommer alltså att ge en väldigt liten bild av hur vinsten kommer att se ut nästa år. Det är inte enbart resultaträkningen som förändras, utan även balansräkningen. Fördelen med att redovisa enligt det nya regelverket är att siffrorna speglar vad företagets tillgångar och skulder faktiskt är värda. Så i framtiden kommer balansräkningen framöver att ge en bättre bild av företagets förmögenhetsställning och därmed kan aktieägaren även se vad den egentligen äger (Haskel, Veckans Affärer, 2005). Så i och med införandet av IFRS kommer aktieägarna få en bättre bild av företagen och utveckling hos dem. Samtidigt kräver det att aktieägarna sätter sig in i hur de ska tolka

siffrorna. Vilket i sin tur ställer krav på företagen som måste tydligt redovisa i sina årsredovisningar hur de påverkas av införandet av IFRS (Haskel, Veckans Affärer, 2005).

3.6 Kassaflödesanalys

För intressenter och andra användare av finansiella rapporter utgör upplysningar om ett företags kassaflöde ett underlag för att kunna bedöma företags förmåga att skapa likvida medel och dess behov av likvida medel i framtiden. (IASB, IAS 7)

Kassaflödesanalysen ska visa företagets in- och utbetalningar under perioden där betalningarna hänförs till löpande verksamhet, investeringsverksamhet eller finansieringsverksamhet. Den löpande verksamheten utgörs av företagets huvudsakliga intäktsgenererande verksamheter och andra verksamheter som inte kan hänföras till de två andra verksamheterna. Investeringsverksamheten innehåller de förvärv och avyttringar som berör företagets anläggningstillgångar och sådana placeringar som inte går under begreppet likvida medel. Finansieringsverksamheten består av de åtgärder som medför förändringar av ett företags egna kapital och upplåning, gällande både storleken och sammansättningen. (IASB, IAS 7, punkt 6)

En kassaflödesanalys som används tillsammans med övriga finansiella rapporter, exempelvis balans- och resultatrapport, tillhandahåller användaren information som ligger till grund för att bland annat bedöma förändringar i ett företags nettotillgångar och dess finansiella struktur, inklusive likviditet och betalningsförmåga. (IASB, IAS 7, punkt 4)

Uppgifter om kassaflöden förbättrar möjligheterna att jämföra resultaten från olika företags löpande verksamheter. Detta för att kassaflödet tar bort effekterna av att olika redovisningsprinciper tillämpas vid redovisning av likartade transaktioner och händelser (IASB, IAS 7, punkt 4). Detta stärker uppfattningen om kassaflödet som en av de mer jämförbara finansiella rapporterna.

4. Empiri

Detta kapitel kommer att omfatta vår empiriska undersökning. Vi har intervjuat tre börsnoterade företag och två revisorer. Varje bolag presenteras först för sedan följas av intervjudatan. Sist i kapitlet presenteras revisorsintervjuerna.

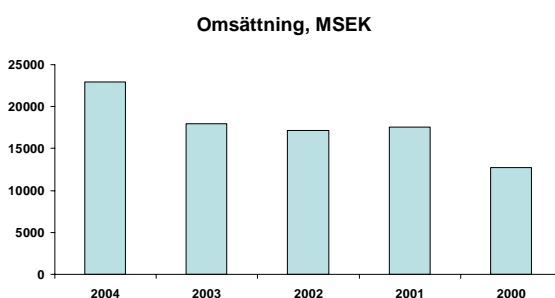
4.1 Bakgrund till Alfa

Företaget Alfa grundades i början av 1900-talet och är idag en global industrikoncern. Vid slutet av 2004 fanns koncernen i ett 40-tal länder och hade över 20 000 anställda. Nettoomsättningen för koncernen uppgick enligt årsredovisningen (2004) under 2004 till knappt 23 Mdr SEK och resultatet efter skatt blev för samma år knappt 1 Mdr SEK.

Alfa lyder under svensk lagstiftning och dess bolagsstyrning bygger förutom detta på företagets bolagsordning, Stockholmsbörsens noteringsavtal och andra tillämpliga regler och normer. Företaget introducerades, enligt företagets hemsida (2005), 1964 på Stockholms Fondbörs och från 1 januari ingår aktien bland A-listans mest omsatta aktier.

I sin årsredovisning för 2004 skrev Alfa att IFRS kommer att tillämpas från 1 januari 2005 med jämförelseåret 2004. Vidare skrev man också att även om svensk redovisningspraxis successivt närmare sig IFRS innebär ändå övergången en del förändringar. De väsentligaste förändringarna för Alfa var anpassningar till IFRS 3 (Företagsförvärv och samgåenden) och IAS 39 (Finansiella instrument). I årsredovisningen presenterades därför kortfattat vad just IFRS 3 och IAS 39 medförde för förändringar för koncernredovisningen:

- IFRS 3 – Företagsförvärv och samgåenden. IFRS 3 kräver att man årligen eller oftare testar goodwill och övriga immateriella tillgångar med obestämd nyttjandetid för nedskrivning. Det har genomförts nedskrivningstester under 2004 för att säkerställa goodwillvärdet, men testerna indikerade inget nedskrivningsbehov. IFRS 3 kräver vidare att goodwillavskrivningar som gjorts enligt svenska redovisningsprinciper återförs. Dessa uppgick till 403 MSEK. Justeringar har även gjorts för de omstruktureringsreserver som påverkat beräkningen av goodwill. Detta medförde en kostnad på 24 MSEK.
- IAS 39 – Finansiella instrument. Följden av IAS 39 blir att samtliga derivat kommer att löpande marknadsvärderas. Alfakoncernen tillämpar säkringsredovisning för finansiella instrument som syftar till att säkra bland annat transaktionsexponering, räntenivån

på koncernens nettoskuld samt omräkningsexponering gällande nettotillgångar i utländska valutor. Förändring av marknadsvärdet för dessa finansiella instrument kommer att redovisas i balansräkningen i eget kapital då man bedömer att säkringseffektivitet föreligger. Koncernens preliminära bedömning i årsredovisningen 2004 var att IAS 39 inte har någon materiell påverkan på ingående eget kapital 2005-01-01.

4.2 Intervju med företaget Alfa 2005-11-28

4.2.1 Allmänt

Intervjupersonen (IP1) har arbetat på företag Alfa i 7 år och dessförinnan på ett antal stora företag i Sverige. Idag är IP1 ansvarig för Alfakoncernens koncernredovisning.

Alfa förvärvar enligt IP1 bolag ”stup i kvarten” och måste leta i sina papper för att hitta namnet på det senaste förvärvet. Alfa gjorde ett stort förvärv för ett par år sedan till ett värde av nästan 500 miljoner pund och som omfattade ca 60 bolag. Enligt IP1 kommer Alfa att fortsätta sin expanderings genom ytterligare förvärv även i framtiden.

Information angående införandet av IFRS-standarderna gavs till marknaden i delårsrapporten i december 2004 och omfattade de största effekterna av övergången. I och med att Alfa är börsnoterat så fanns information sedan tidigare ute om att samtliga börsföretag skulle börja tillämpa IFRS den 1 januari 2005.

4.2.2 Anpassning och förändring

IP1 berömlar Redovisningsrådet som enligt IP1 har gjort ett utmärkt arbete med sina rekommendationer och som till stor del redan är utformade efter IFRS. På så sätt är svenska företag relativt bra förberedda inför övergången. Därtill framför IP1 även sin åsikt att det ligger i svenskars natur att oftast vilja göra rätt för sig och är duktiga på att anamma nya regler och rätta sig efter dessa. Däremot finns det hos IP1 mer skepsis mot hur exempelvis sydeuropeiska företag kommer att ta del av det nya regelverket, men det framkommer antagligen senare i utvärderingar och den kritik som kommer att ges.

IP1 beskriver arbetet med IFRS som tyngre jämfört med det gamla regelverket. Det grundar sig i att alla rapporter tar längre tid att utforma och att de måste ”lägga ned mer krut” på det än tidigare. Alfa har enligt IP1 omkring 250 dotterbolag runt om i världen, och dessa får hjälp av koncernredovisningsavdelningen på Alfas huvudkontor i form av en finansmanual på ca 250 sidor som finns att tillgå via koncernens intranät. Denna manual uppdateras och skrivs om efter behov av IP1 och dennes medarbetare.

För att anpassa sig till IFRS har Alfa ej anställt nya medarbetare, däremot har de ökat sin interna kontroll och de anställda har ofta både interna diskussioner sinsemellan och externa diskussioner med revisorer. IP1 och dennes kollegor åker då och då på kurser och seminarier för att ständigt vara uppdaterade inom det senaste inom redovisning och få kunskap om de nya regelverken. Största förändringen i arbetet ligger i att förstå de nya värderingarna av immateriella tillgångar. De måste dokumentera mycket mer än vad de tidigare gjort, allt för att kunna bevisa sina antaganden och beräkningar då revisorerna ska utföra revision. Alfa har av sina revisorer fått beräkningsmodeller för att underlätta förståelsen för IFRS. IP1's uppfattning om dessa beräkningsmodeller är att de är väldigt teoretiska och ibland svårbegripliga även för en kompetent person.

Personligen tycker IP1 att det är bra med ett internationellt regelverk, men anser samtidigt att nyttan med IFRS inte överstiger de kostnader som det medför. Exempelvis går det åt onödiga resurser till att försöka värdera gamla maskiner till ett marknadsvärde. Ett annat argument som framförs är att den nya förvärvsprocessen som IFRS medför känns mestadels jobbig och att både kontentan av ansträngningarna och hela processen upplevs som godtycklig.

4.2.3 IFRS

Den 1 januari 2004 började Alfa tillämpa IFRS parallellt med RR. Bokslutet för 2004 presenterades således enligt då gällande regler men även enligt IFRS där skillnader uppstått.

4.2.4 Immateriella tillgångar

Bland de negativa effekterna av IFRS-övergången nämner IP1 ökad volatilitet i resultatrapporterna de första åren efter införandet. Detta beror på svårigheterna som ligger i värderingen av immateriella tillgångar som tidigare klassades som goodwill. IP1 påstår att det kommer att finnas lika många värderingslösningar som det kommer att finnas värderare. Detta påstående späder också på IP1's förhållning till de nya värderingarna enligt IFRS som godtyckliga. Det finns inget rätt eller fel i fördelningen av de immateriella tillgångarna än så länge, vilket gör att det kan få olika konsekvenser i resultatrapporterna. Därmed tycker IP1 att det inte ger någon rättvisande bild av de immateriella tillgångarna i nuläget, men förmodligen längre fram i tiden kommer säkrare och mer bearbetade modeller och beräkningar att tas fram för att underlätta arbetet med värderingarna.

2004 hade Alfa immateriella tillgångar på 6,8 Mdr SEK varav goodwill stod för 6,5 Mdr. Resterande hänförde sig mestadels till balanserade utvecklingskostnader. Tack vare stora goodwillposter som inte längre skrivs av blev resultatet för 2004 ca 400 MSEK bättre med IFRS-reglerna än med de gamla från Redovisningsrådet.

4.2.5 Goodwill och värdenedgångsprövning

IP1 ponerar ett scenario för ett företag som har en goodwillpost på 1 000 som tidigare skrevs på 20 år, i detta fall 50 per år. Företagsförvärvet som medförde goodwillposten gjordes 2004, därför upphör avskrivningarna på goodwill. Istället ska de immateriella tillgångarna i goodwillposten identifieras och värderas var för sig. I exemplet har 300 sitt ursprung i patenträttigheter och 200 härstammar från en kundstock, de 500 som ej går att härleda till någon specifik immateriell tillgång klassas alltså som goodwill. Patenträttigheterna gäller i tre år framåt och ska således skrivas av på 3 år, alltså med 100 per år. Om företagets resultat tidigare varit oförändrat år från år, får detta konsekvensen att resultatet för 2005 kommer att belastas med en avskrivning på mer än dubbelt så mycket än vad som varit normalt tidigare. Ett par år framåt kommer däremot inga sådana avskrivningar att göras. Följderna blir som sagt en större volatilitet i resultaten på kort sikt.

Största skillnaden mot tidigare redovisning av förvärvat goodwill var att man då enbart var tvungen att räkna på en värdenedgång ifall det ansågs föreligga en sådan. Idag måste företagen göra beräkningar för att kunna bevisa att värdet på goodwill inte minskat. Enligt IP1 kommer det i Alfas fall sällan att göras nedskrivningar på goodwill efter värdenedgångsprövningarna. Det beror på att de affärsverksamheter som Alfa bedriver är så pass stabila så att det troligtvis inte kommer att anses att goodwill har tappat i värde.

På frågan om vilket sätt som IP1 anser vara det mest tillförlitliga redovisningen av goodwill svarar denne att det är svårt att säga, kanske är det nya sättet bättre men hur som helst så märks det inte förrän det säljs vidare och realiseras. IP1 säger att om alla värderingar görs till verkligt värde enligt marknaden skulle det i framtiden sällan uppstå några reavinster eller reaförluster, men det är inte troligt att det inte skulle ske.

Hur behovet för värdenedgångsprövning ser ut från år till år beror enligt IP1 på den rådande konjunkturen. Vid dålig konjunktur finns risken att värdenedgångsprövningen leder till ett ännu sämre resultat. Dels för att affärsverksamheten går sämre med minskade intäkter som följd, dels kommer nuvärdet av de framtida kassaflödena som goodwillposterna består av troligtvis att vara lägre än tidigare och därmed måste värdenedgång ske, varpå verksamheten kommer att belastas dubbelt.

Enligt IP1 har Alfa inga erfarenheter de senaste åren från negativ goodwill. Ej heller omfattas koncernen på något särskilt sett av minoritetsintresse, då det ligger i företagets strategi att oftast köpa 100 % av de förvärvade bolagen. Detta är således inga stora frågor för koncernen.

4.2.6 Omstruktureringsreserver

Innan IFRS var det tillåtet att göra avsättningar för omstruktureringar i samband med företagsvärv, då man kostnadsför omstruktureringarna i samband med avskrivning på goodwill. Om företaget skrev av goodwill på 20 år fördelades omstruktureringskostnaderna ut

på dessa år. Numera är inte sådana avsättningar tillåtna så företagen får alltså ta kostnaderna direkt då de uppstår, oftast de förstkommande åren efter förvärvet. IP1 tror att detta kommer att leda till att företag gör färre omstruktureringar. Anledningen är att den koncernchef som tar beslut om omstruktureringar oftast får sin egen bonus delvis grundad på koncernens resultat. Koncernchefen skulle alltså numera få lägre ersättning i och med att omstruktureringarkostnaderna hårt belastar årets resultat med ett engångsbelopp än jämfört med tidigare då avsättningen för omstruktureringar slogs ut på exempelvis 20 år. Att nästkommande koncernchefer i framtiden då drabbades av de omstruktureringar som gjordes tidigare var antagligen något som gårdagens beslutsfattare valde ignorera för egen vinning.

4.2.7 Ökat informationskrav

Resultatrapporterna kommer att påverkas av när olika företagsförvärv gjordes. Därmed kommer årsredovisningarna att bli svårare att analysera för vanliga småsparare som inte är tillräckligt insatta eller behärskar adekvat redovisningskunskap. IP1 tror därför att kassaflödesanalyser kommer att hamna mer och mer i fokus i framtiden, eftersom de är svårare att manipulera jämfört med resultat- och balansrapporter.

4.2.8 Övrigt

På frågorna om det i framtiden möjligtvis kommer att ske färre eller bättre genomtänkta förvärv på grund av det ökade kravet på tilläggsinformation och noggrannare analys av vad som egentligen förvärvas, svarar IP1 att det skulle vara förvånande om så sker. Orsaken är att Alfa liksom de flesta andra större företagen har särskilda avdelningar som jobbar med att kartlägga andra företag för eventuella uppköp och att det redan idag sker väldigt planerade förvärv. Kort sagt skulle det vara beklagligt om nya redovisningsregler skulle sätta stopp för ett företags övergripande strategi och utveckling. Det man däremot inte riktigt är vana vid är den ”offentliga prislapp” som man är tvingade att redovisa idag.

4.3 Bakgrund till Beta

Beta är en global industrikoncern som finns i 130 länder och omsätter ca 55 miljarder kronor (Årsredovisning 2004). Företaget är verksam inom tre affärsområden;

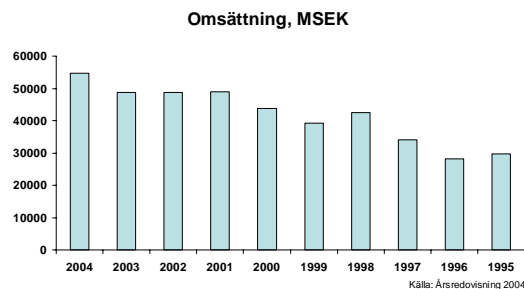
- Utveckling, tillverkning och försäljning av verktyg för skärande bearbetning i metall
- Gruv och anläggning
- Materialteknologi och processteknik

Beta är noterat på Stockholmsbörsen sedan 1901 och vid slutet av år 2004 var det totala antalet aktier 263 566 796. Antalet aktieägare var vid samma tidpunkt 59 382.

Beta kommer från och med 2005 att tillämpa IFRS och man kommer att räkna om år 2004 för

en rättvisande bild. De största förändringarna som påverkas av omräkningen 2004 är;

- Redovisning enligt IAS 19
- Utebliven goodwillavskrivning enligt IFRS 3
- Redovisning av optionsprogram enligt IFRS

4.4 Telefonintervju med företaget Beta, 2005-11-28

4.4.1 Allmänt

IP2 är group accounting council på företaget Beta, där han arbetat i 20 år. Yrkestiteln innebär att vara specialist inom rapportering och redovisning.

Beta har inte genomfört några förvärv under 2005 och har därför inte kommit i kontakt med de problem som kan uppstå genom att värdera förvärvade tillgångar och inte heller goodwillnedskrivningar. 2005 införde de IFRS 3 och i och med genomförandet kommer bokslutsåret 2004 att räknas om med de nya reglerna.

De valde att ge informationen till marknaden och aktieägarna i en pressrelease mars 2005, i form av en kommuniké. Den innehöll information om de olika IFRS normerna, samt hur införandet kan komma att påverka deras redovisning.

4.4.2 Anpassning och förändring

IP2 ansåg att själva redovisningsprocessen inte har förändrats avsevärt men att det numera är mer information som måste lämnas via årsredovisningen. Mer information ger ett mer tidskrävande arbete samtidigt som det tog tid att sätta sig in i det nya regelverket.

Eftersom Beta har följt RR sedan tidigare så är inte förändringarna särskilt stora. IP2 påpekade att RR nästan till 100 % stämmer överens med IFRS. Det var många områden inom RR som var identiska med IFRS-reglerna, vilket IP2 ansåg vara mycket positivt.

De åtgärder som bolaget har fått genomdriva är framförallt utbildning i de nya redovisningsreglerna, vilket IP2 tyckte gått väldigt smidigt och lätt. De har haft seminarier runt om i hela världen där de delat ut material till sina bolag. Han själv och några medarbetare åkte runt och hade utbildningsseminarier för sina ca 300 dotterbolag under hösten 2004. Detta var ett roligt men krävande uppdrag enligt IP2.

Några större omstruktureringar har det inte behövts göra för att anpassa sig till IFRS 3. Den kunskap och kompetens som spridits vidare har skett mycket internt mellan bolagen.

4.4.3 IFRS

IP2's personliga åsikt angående införandet av IFRS 3 är att internationaliseringen av redovisningsreglerna gör det hela mer enhetligt och att de kan rapportera alla dotterbolag via svenska rapporter.

Värderingen av tillgångar och skulder i det förvärvade företaget såg precis likadant ut nu och med motiveringen att RR legat så nära IFRS att de sedan tidigare redovisat anläggningstillgångar till verkligt värde.

4.4.4 Immateriella tillgångar

Angående de immateriella tillgångarna är det främst forsknings- och utvecklingskostnaderna som förändrats i bolagets årsredovisning. Förut var det tillåtet att kostnadsföra forsknings- och utvecklingskostnader medan man nu enligt IAS 38 ska aktivera dessa kostnader.

Beta arbetar utifrån ett visst mallsystem när det gäller att värdera de immateriella tillgångarna. Det kan anses svårt men IP2 menar att i och med internationaliseringen skapas även internationella prissättningar och värderingsmallar som varje företag kan följa. Just kundregister och varumärke är de som var lite "luriga" att värdera enligt IP2.

4.4.5 Goodwill och värdenedgångsprövning

Upphörandet av avskrivningarna på goodwill får konsekvenserna att företaget numera måste göra så kallade impairment test där de provar värdenedgången varje år. Detta görs enligt redovisat värde. Största förändringen som Beta såg var att nu måste man "gräva fram fler siffror att jobba med". Det var även lättare att värdera än tidigare, enligt IP2.

Tidigare definierades alla icke identifierbara immateriella tillgångar som en förbrukningsvara men nu ses mer goodwillposten som en restpost efter att alla tillgångar blivit bokade på respektive konton. Det som måste göras är att sätta av tid till värdering av dessa tillgångar. Annars ansåg IP2 att det inte var några direkta svårigheter med anpassningen enligt IFRS 3.

IP2 tyckte även att det var svårt att välja den metod som var bäst mellan avskrivningar av goodwill eller värdenedgångsprövning med den motiveringen att det är svårt att jämföra de två metoderna. Eftersom de inte kommer räkna om alla sina gamla förvärv de gjort innan 2004 så är han inte säker på att det går att se något resultat eftersom de gamla förvärven inte behöver räknas om.

4.4.6 Ökat informationskrav

Vid diskussion kring om de ökade kraven på tilläggsinformation leder till en bättre och mer noggrann analys av det tänkta förvärvet tyckte han inte påverkades. Han förklarade att enda anledningen till att företag förvärvar är av affärsmässiga skäl och han ansåg inte att de blev skickligare på att förvärva i och med det.

4.4.7 Övrigt

Vid intervjun framkom det att IP2 personligen tyckte att det var lättare att förstå sig på reglerna i IFRS än det som står i RR. De var mer lättlästa och bättre förklarade i IFRS tyckte han.

Generellt sett ansåg IP2 att införandet av IFRS bara har positiva effekter och anser det vara ett vettigt redovisningssystem. En annan åsikt var att det var en logisk konstruktion/bas och som han jämförde med Amerikas US GAAP där redovisningen är mycket mer detaljerad än vad den är i Sverige idag. Han ansåg vidare att desto mer detaljerade uppgifter, desto mer jämförbart. Även om risken finns att det kanske blir för mycket information som ingen orkar läsa. Risken finns också att ingen förstår sig på siffrorna.

Informationen som ges i årsredovisningen är mest hänvisad till specialister och ekonomer. De mer detaljerade redovisningskraven är inte lättare för ”vanliga” människor som inte är insatta i redovisning. Han ansåg även att meningen med IFRS-införelsen är att sprida kunskap och att en del upplysningskrav kan ifrågasättas men att det inte var några direkta stora anmärkningar han hade. Jämförbarheten tyckte han ökade i och med dessa nya krav och att det blev mer förenligt med god redovisningssed.

4.5 Bakgrund till Gamma

Företaget arbetar inom läkemedelsbranschen och är en av de största och ledande koncernerna. De finns representerade i över 100 länder med produktionsanläggningar i 20 länder. Gamma har över 60 000 medarbetare över hela världen varav 11 600 medarbetare arbetar inom forskning och utveckling vid 11 forskningsenheter i sju länder;

- Sverige
- Storbritannien
- USA
- Kanada
- Frankrike
- Indien
- Japan

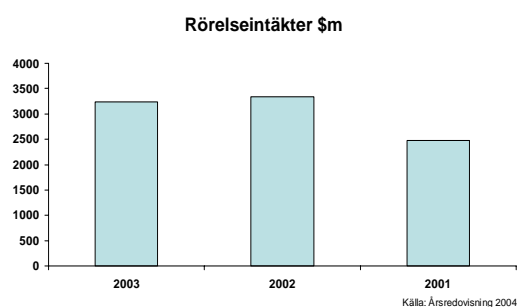
Gamma har tidigare redovisat enligt UK GAAP men kommer tillämpa de nya redovisningsprinciperna från och med bokslutsåret 2005. För att ge en rättvisande bild så har man beräknat tidigare bokslut för år 2003 och 2004 enligt IFRS. Förändringen blir enligt ett pressmeddelande på bolagets hemsida (2004) dock marginell men de förändringar som får störst betydelse är;

- Ingen avskrivning av goodwill
- Omräkning av latent skatt på internvinst inom koncernen
- Värdepapper ska upptas till marknadsvärde

När omräkningen gjordes för år 2003 blev skillnaderna följande

	UK GAAP	IFRS
	MUSD	MUSD
Rörelseresultat	4.1111	4.007
Nettoresultat (efter minoritetsintressen)	3.036	3.014
Vinst per aktie	\$1,78	\$1,76
Eget kapital	13.257	13.209

Pressmeddelande, Bolagets hemsida (2004)

4.6 Telefonintervju med företaget Gamma 2005-11-29

4.6.1 Allmänt

IP3 jobbar som counting director vilket är som en redovisningstekniker som tar hand om de tekniska frågorna gällande redovisning. Han har i huvudsak hand om redovisningen i den svenska koncernen inom läkemedelsbranschen och har arbetat med IAS sen mitten av 1990-talet till 1999. På företaget Gamma har han arbetat sen 1974 och har tio års expertis inom IAS och andra redovisningsnormer.

Förvärven görs i England och de bokar förvärven enligt svenska bokföringsprinciper i den svenska årsredovisningen. De förvärvar allt från forskningsföretag till kontrollenheter. Gamma har sedan 1990-talet använt sig av IAS och sedan januari 2005 har de räknat enligt IFRS och dess verklighet som intervjupersonen uttryckte det. De beräknar med två års jämförbarhet och har därmed räknat om 2003 och 2004 årsredovisning till regler enligt IFRS.

De effekter som uppstod i och med införandet av IFRS 3 står i deras årsredovisning under en speciell rubrik för att göra effekterna mer lättförståeliga.

Information till marknaden och aktieägarna gavs ut i slutet av 2004 och där de även hade gjort en omräkning av år 2003. Det var framförallt omräkningen som de gick ut med i sin pressrelease samt att de var tidiga med att beskriva införandet av IFRS i sin redovisning i skiftet januari-februari som även de intresserade kunde ta del av.

Eftersom företaget verkar inom läkemedelsindustrin så påverkas de lite annorlunda än andra företag ansåg IP3. Deras största post är forskning- och utvecklingskostnaderna.

4.6.2 Anpassning och förändring

För Gamma har införandet av IFRS 3 bara underlättat deras redovisning. Eftersom de tidigare har varit noterade på tre olika börser i länderna England, USA och Sverige, så har de varit tvungna att redovisa enligt UK GAAP, US GAAP och IAS. Nu slipper de redovisa enligt UK GAAP i och med införandet av en mer harmoniserad redovisning. Detta var en stor underlättning samt att IP3 tyckte att det både ökade jämförbarheten och blev mer enhetligt. IP3 anser även att IFRS i princip är en kopia av IAS och US GAAP, så det var inte speciellt svårt att sätta sig in i de nya regelverken.

Ekonomiavdelningen på företaget Gamma har haft utbildning för att lära sig mer om införandet av IFRS samt att de har själva informerat sina 175 företag i Sverige som ingår i koncernen. Detta i form av ett eget utbildningspaket så att hela koncernen får samma budskap vad införandet innebär. Han poängterade att de var väldigt noga från början med att det skulle vara ett enhetligt budskap som skulle gå ut till hela koncernen.

4.6.3 IFRS

Övergången till IFRS har varit till en väsentlig nytta för företaget och har därmed varit värd alla kostnader. De mest positiva effekterna med införandet av IFRS är att de slipper tillämpa UK GAAP. IP3 beskriver traditionalismen i England som att de tänker ”vi är bäst, vi har alltid använt det här sättet att redovisa så varför ändra på det som funkar”. De har varit lite negativt inställda till harmoniseringen, men nu inser de fördelarna med IFRS.

De negativa effekterna som IP3 ser med införandet är att de måste räkna om de föregående åren samt att han anser att en del siffror är lite konstiga. Vilka dessa siffror var kunde han inte riktigt beskriva.

4.6.4 Immateriella tillgångar

De immateriella tillgångarna som Gamma har är rättigheter men framför allt forskning och utveckling. Deras värdering bygger på förväntade värden som deras forskning och utveckling frambringar.

IP3 beskrev svårigheten med att leta kostnader. Om de lägger pengar på ett projekt som ska vara i 20 år, så upptäcker de kanske först efter 18 år att projektet misslyckades. Då är det svårt att leta upp specifika tillgångar som har medfört dessa kostnader. Det ligger nämligen stort värde i forskning och det finns framförallt stor kunskap i forskning där det gäller att alltid ligga på topp. IP3 ger exemplet att inom läkemedelsindustrin så är det många forskningsprojekt som misslyckas och kanske 10 % av dem alla som lyckas. Det gäller att vara etta eller tvåa ute på marknaden för att lyckas. Om de kommer ut senare med en ny produkt så är de förlorare från början.

När det gäller värderingen av vad forskning och utveckling ger så utgår de från ett rimligt marknadsvärde, men detta kan vara svårt att identifiera enligt IP3. Forskning med höga förväntningar kallas ofta för "guldägget". Beroende på vilken marknadssektor som forskningen ligger inom så sätts marknadsvärdet utifrån det. Om företaget t ex arbetar inom obskyra segment så är det svårt att värdera vad forskningen och utvecklingen för just den produkten är värd. De brukade göra en bedömning om det sågs som ett stort potentiellt förväntat marknadsvärde. Desto bättre utsikter produkten har, desto högre värderas tillgången. Det är lite vad man "tror", vilket kan vara svårt att bedöma. Värderingen kan även bero på att de för sent upptäcker oförutsebara effekter. T ex konkurrenter och annat som kanske hinner före.

4.6.5 Goodwill och värdenedgångsprövning

Upphörandet av goodwillavskrivningar påverkas på det sätt att de måste göra impairment test minst en gång per år. Han anser att denna regel om upphörandet är den minst acceptabla av de alla inom IFRS. Han beskriver situationer där det t ex finns tillgångar som de efter 10 år kanske inte har något värde kvar. Nu måste de göra analyser av vad som goodwill är uppbyggt av och vad det är som förändras inom den posten. Företaget har alltid använt korta avskrivningstider, 5-årsperioder, och IP3 är rädd för att det kommer bli överpriser på tillgångar för att nå förvärvens förmåner.

Impairmentprövningen består av att de till varje kvartalsrapport måste göra detta test för att se om det förekommer fluktuationer. Nu kan det bli så att de första förvärvskalkylerna är jämna och att det sen i tredje kvartalet blir en stor belastning, vilket IP3 anser vara en bristfällig värderingsmetod. Tidigare kunde de fånga upp värdet av goodwill och fördela den över året, men nu kommer det antagligen fluktuationerna att öka.

Vilken av metoderna som han anser är bäst är att goodwillposten förut var lite ”lösaktig”. Det var ingen som direkt visste vad posten innebar och nu upptäcker de på samma kvartal hur mycket goodwill bör skrivas ned. Han anser även att värderingen nu blir mer ”hårdhänt” än förut, dvs. eftersom de måste sätta ett värde på varje immateriell tillgång. Att det var lättare när allt bara blev en goodwillpost. Dock inser han den positiva effekten med införandet av värdenedgångsprövning istället för avskrivning eftersom det ur analys- och marknadsskäl finns anledning till att enbart en goodwillpost kan ge alltför orättvis bild av de förvärv som görs.

Företaget hade för ca 20 år sedan varit med om negativ goodwill som de ansvariga på den tiden hade sett som väldigt överraskande. Det handlade då om att de hade förvärvat ett företag i Frankrike som ansågs osäkert ur miljösynpunkt. I förvärvspriset fick de även ta ansvar för de miljökonsekvenser som det förvärvade bolaget åstadkom vilket ledde till en negativ goodwill. De har dock ingen erfarenhet av negativ goodwill som påverkas av IFRS 3 i nuläget.

4.6.6 Omstruktureringsreserver

IP3 ansåg i dagsläget att omstruktureringsreserver inte påverkades. Möjligtvis skulle det bli kostsamt men han påpekade att de har bra kalkyler som de arbetar aktivt med just nu. Kalkylerna var dock väldigt osäkra så mer än så ville han inte kommentera.

4.6.7 Ökat informationskrav

Om de ökade kraven kunde leda till att de blev skickligare på att förvärva var svårt att svara på för IP3. Han poängterade tydligt att det aldrig får vara redovisningen som styr hur och varför det görs förvärv. Alla företag ska vara självgående utan direkt hänsyn till redovisningen menade han. Redovisningen finns där av praktiska skäl så andra får insyn i företaget, men inget i redovisningen får påverka de tänkta förvärven.

4.6.8 Övrigt

I synnerhet tyckte IP3 att jämförbarheten blir bättre i och med införandet av IFRS 3. Det blir lättare att se och jämföra olika immateriella tillgångar. Dock anser han att ju mindre redovisningsprinciper desto enklare blir det för både intressenter och företag att förstå sig på redovisningen.

Efter en stund i intervjun kom vi in på en diskussion kring konkurrenter. Eftersom företaget strävar efter att göra så bra förvärv som möjligt så kan den ökade jämförbarheten leda till att konkurrensen blir större. Detta i och med att fler företag inom samma typ av sektor kan

jämföra samma typ av information och då får de stora koncernerna lättare än små att förvärva. Detta var bara en spekulering och inte något han kunde ge exempel på.

4.7 Intervju med auktoriserad revisor 1, 2005-12-02

4.7.1 Allmänt

Intervjupersonen (IP4) är auktoriserad revisor och har arbetat med redovisning, revision och rådgivning sedan 15 år och är idag delägare i det företag denne jobbar för. IP4 sysslar idag mest med företag som har USA-anknytning och därmed tillämpar US GAAP. Av den anledningen har IFRS-övergången inte påverkat arbetet för IP4 särskilt mycket, i och med att utvecklingen av redovisningsstandarder går emot kongruens mellan just IFRS och US GAAP.

4.7.2 Anpassning och förändring

IP4 uppfattar övergången till IFRS att många har varit seriösa. Företagen går igenom gamla avtal m.m. för att kunna göra olika värderingar. Detta har fått till följd att företagen i vissa fall hittar ett annat underlag till sin redovisning och därmed påvisar andra skillnader än vad som IFRS egentligen skulle ha medfört. Därför fick några företag fråga sig själva om skillnaden egentligen berodde på IFRS när de första kvartalsrapporterna presenterades.

IP4 anser att en väldigt viktig del av IFRS-övergången är att kompetensen sprids även utanför ekonomiavdelningarna hos bolagen. Exempelvis måste försäljningsavdelningen ha sakkännedom om intäktsredovisning och avtal måste skrivas på rätt sätt så att ekonomiavdelningen vet om det gäller operationell eller finansiell leasing. Ekonomiavdelningens huvuduppgift ska vara att sammanställa all information till en korrekt redovisning, och då gäller det att de andra avdelningarna har kontroll på sina delar av den informationen. Alla bolag ska dessutom enligt IP4 ha anlitat konsulter för hjälp med övergången till IFRS, och därför måste bolagen själva se till att kunskapen inte lämnar företaget med konsulterna när projektet väl är över. IP4 relaterar till liknande fall då det enda som återstod av den nya kunskapen i företagen efter det att konsultuppdragen var slutförda var ett par snygga pärmar i bokhyllan.

Sammanfattningsvis upplever IP4 det som att svenska börsbolag har tagit seriöst på uppgiften att gå över till redovisning enligt IFRS och att de också ligger bra jämfört med utländska bolag. Främsta anledningen till detta anser IP4 är RR som bolagen tidigare redovisat efter och som i mångt och mycket redan överensstämmer med IFRS. IP4 understryker dock att när årsboksluten för 2005 kommer att presenteras kan dessa eventuellt visa på att något bolag visade sig svagare än förväntat.

4.7.3 IFRS

Även om nyttan med IFRS är svår att mäta så är IP4's personliga åsikt om IFRS övervägande positiv. Han anser att man måste ha en transparent finansiell rapportering i dagens konkurrensinriktade samhälle. IP4 har förståelse för att mindre börsbolag har svårt att se nyttan med ett globalt rapporteringssystem, samtidigt att det ter sig naturligt att vara skeptiskt inställd i början till något nytt som man inte känner till.

De positiva effekter som IFRS medför enligt IP4 är den nämnda transparensen som underlättar för främst investerare och analytiker, men även övriga intressenters bedömningar. Ett exempel som nämns är att numera aktiverar alla bolag sina utvecklingskostnader, vilket gör det enklare att jämföra bolagens framtida möjligheter sinsemellan. De negativa effekterna ligger i att företag numera tvingas att informera om företeelser som de egentligen inte vill.

Det mest tveksamma svaret som IP4 ger är på frågan om denne anser att IFRS ger en mer rättvisande bild av verkligheten både på kort och på lång sikt jämfört med RR. Till slut blir svaret att det inte uppstår några betydande skillnader såvida ett företag inte förvärvar väldigt ofta och väldigt mycket. Allt jämnar ändå ut sig så småningom. I slutändan är det emellertid kassaflödet som utgör den mest tillförlitliga finansiella bedömningen.

4.7.4 Immateriella tillgångar

Det nya kravet på identifiering av immateriella tillgångar leder till att det blir svårt för företagen själva att göra värdering och måste istället anlita extern hjälp. Det leder också till nya avskrivningstider. Tidigare skrev de flesta företag av sin goodwill på 20 år. Om ett moderföretag idag istället förvärvar ett dotterföretag med en identifierbar kundstock och ett företag i branschen i genomsnitt har en kund i tre år så ska denna kundstock skrivas av på 3tre år vilket medför högre kostnader än tidigare då man skrev goodwill på 20 år.

För icke-klienter tillhandahåller IP4's företag hjälp med värderingar fullt ut. Om de istället har till uppdrag att utföra revision på klienten accepteras inte värderingen i revisionen eftersom det skulle klassas som självgranskning, vilket inte är tillåtet. IP4's företag erbjuder i enskilda fall värderingshjälpmedel i form av skraddarsydda mallar och dylikt för att underlätta värderingsprocessen.

4.7.5 Goodwill och värdenedgångsprövning

IP4 anser att goodwill i och med IFRS 3 går ifrån att ha varit en "slaskpost" till att bli en restpost där endast de oidentifierbara immateriella tillgångarna kommer att finnas. De övriga tillgångarna ska mycket noggrant identifieras och marknadsvärderas. För de immateriella tillgångarna gäller sedan minst en värdenedgångsprövning om året. Detta tycker IP4 leder till

en mer rättvisande bild av verkligheten, men det ställer också väldigt stora krav på att den första värderingen vid förvärvet sker på rätt sätt.

Gällande vilken metod som anses vara mest tillförlitlig – avskrivning eller värdenedgångsprövning – så har IP4 full respekt för den nya metoden. Styrkan ligger i marknadsvärdering vid varje enskild tidpunkt. Det skulle vara systemfel om man tillämpade avskrivning på en sorts tillgång, goodwill, när man ser till nyttjandeperioden och anpassar avskrivningen därefter, på andra tillgångar.

4.7.6 Omstruktureringsreserver

Angående upphörandet av omstruktureringsavsättningar hade IP4 en känsla av att dessa tidigare blåstes upp ganska ordentligt. Man överskattade gärna kostnaderna för nedläggningar och övriga omstruktureringar för att få en större goodwillpost som sedan skrevs av på 20 år. I dessa bedömningar låg mycket luft enligt IP4 och kallade dessa för ”riktiga kuddar”. Numera bör det bli större volatilitet i resultaten i och med upphörandet, men några större förändringar blir det förmodligen inte eftersom avsättningarna som gjordes tidigare inte påverkade kassaflödet.

4.7.7 Övrigt

IP4 tror inte att nyckeltalen kommer att påverkas eller förändras i någon större utsträckning, även om företag alltid hittar nya vägar för att visa sin verklighet istället för den som standarderna påvisar. (”Om solen skinit hela året och det hade blåst exakt 4 m/s så...”)

Beträffande om IP4 tror att de ökade kraven på tilläggsinformation och mer noggrann analys vid företagsförvärv kommer att leda till färre förvärv eller bättre förvärv svarades att ”det är bara redovisning det handlar om...”

4.8 Telefonintervju med auktoriserad revisor 2, 2005-12-06

4.8.1 Allmänt

IP5 är delägare i revisionsföretaget han arbetar för och har varit civilekonom sedan 1972 då han tog examen. Han förklarar skrattande att han har enbart 40 poäng inom företagsekonomi men ändå lyckades bli revisor på detta stora revisionsbolag. Han har skrivit artiklar för bland annat tidskriften Balans om just införandet av IFRS 3.

I och med införandet av IFRS 3 så har han fått ett helt nytt arbetsområde på revisionsbolaget. Eftersom USA sedan fyra år tillbaka redan har tillämpat de regler som nu ska införas i Sverige

så har han varit väl insatt i vad de innebär sedan tidigare. Hans största uppgift är att hjälpa företag att tillämpa IFRS 3 i sina årsredovisningar.

4.8.2 Anpassning och förändring

Han hade två synpunkter på vad de börsnoterade företagen borde göra för att anpassa sig på bästa sätt till IFRS och det var att:

1. De tog för lätt på vad IFRS 3 innebär. De borde sätta sig in mer djupgående vad IFRS 3 innebär för företaget.
2. De borde prata mer med experter inom området.

IP5 hade misstankar efter att han själv gått igenom ett 70-tal årsredovisningar att företagen inte gör djupdykning i IFRS 3, utan att de bara tillämpar det lite översiktligt. Han ansåg dock att vissa företag verkar ha anammat IFRS 3 på ett ypperligt sätt, men att de allra flesta bara har vägledning och uttalanden i sina årsredovisningar.

För att förbereda både sig själv och de företag som behöver hjälp med införandet av IFRS 3 har han anordnat kursseminarier och även ett forum sen november 2005 där revisionsbolagen en och en kan diskutera sina frågor. Sedan finns det även en bok på 200 sidor som den villige kan få läsa men han menade att de flesta gärna avstod från den.

För att hjälpa andra företag så arbetar de utifrån så kallade ”tankemodeller”. Dessa modeller förklarar att varje enskilt företag måste ha individuell hjälp. Revisorerna letar efter de mått som är mest relevanta för varje företag och försöker presentera dessa mått så att det blir enkelt för företagen att applicera dessa på sin verksamhet.

4.8.3 IFRS

Efter en lång suck men med ett efterföljande skratt så berättar han ingående att hans personliga åsikt till IFRS 3 är att det innebär en massa krångel, men att det beror lite på hur det tillämpas. Han anser att de hänvisningar som finns ute hos företag kanske är lite för teoretiska och inte säger så mycket konkret. Å ena sidan får företagen och läsare av årsredovisningarna en ”genomlysning” av vad som har förvärvats, vad som köpts och vad det har kostat för företagen. Å andra sidan är det jobbigt att tillämpa och speciellt en stor nackdel är att det är svårt att värdera sådana tillgångar som inte har någon konkret marknad. Då blir IFRS 3 bara en lång teori som är svår att tillämpa i praktiken.

Om nyttan överstiger kostnaden kunde han inte svara på eftersom han ansåg att kostnaderna ännu inte har uppkommit utan det kommer bli en senare fråga. Det är alldeles för tidigt att säga eftersom företagen ännu inte har gått hela vägen i sin implementering. Det är första året som de här reglerna ska tillämpas för många företag och att det är långt ifrån alla företag som

har något förvärv att redovisa. Dock blir hela redovisningen mer enhetlig världen över vilket gör det lättare för jämförelse.

För att förklara vad IFRS 3 egentligen innebär tar han till hjälp av beskrivningar från USA där de i sina delårsrapporter klart och tydligt skrivit vad dessa regler innebär för dem. Hans förhoppning är att vi kommer bli lika bra i Sverige.

IP5 anser att ”med rätt tänk och med bra överblick”, ett så kallat helikopterperspektiv, så kommer det inte bli några direkta konsekvenser med införandet av IFRS 3. Med helikopterperspektiv menar IP5 att det är viktigt att ha överblick över alla delar inom IFRS 3. Att det inte räcker att bara ha en del. Risken med hela redovisningsformen är att det blir ett tekniskt ”mumbo jumbo” som han uttryckte det. Den största risken är att det blir för mycket information som ingen tar till sig att läsa.

4.8.4 Goodwill och värdenedgångsprövning

Vad det gäller tillförlitligheten hos värdenedgångsprövning av goodwill så anser IP5 att så länge man har gjort en bra analys på vilka som är ens immateriella tillgångar så kommer den nya goodwillposten säga mycket mer än vad den gjorde förut. Goodwill kommer nu att vara just goodwill, dvs. ett övervärde.

4.8.5 Immateriella tillgångar

De finns tre olika värderingsmetoder vad det gäller immateriella tillgångar som finns att läsa om i AICPA som kommer till Sverige så småningom. Än så länge är det bara USA som har klara definitioner. Först värderas tillgångarna enligt marknadsvärde. Finns det inget tillförlitligt värde får man beräkna värdet enligt de diskonterade framtida kassaflödena. Fungerar inte det heller så är sista lösningen att göra en kostnadsberäkning. Vad dessa innebär för USA har tyskarna redan börjat anamma i HFA 16 som även beskriver dessa värderingsmetoder.

IP5 förklarar att så fort det inte finns marknadsvärde att tillämpa blir värderingen mycket svår. Han anser att den allra svåraste immateriella tillgången att värdera är kundrelationer eftersom de aldrig omsätts. Däremot anser han att det inte är lika svårt att beräkna t ex produkträttigheter eller varumärken då de finns tydliga marknader för dessa tillgångar.

4.8.6 Ökat informationskrav

Det är för tidigt att ha en uppfattning om företagen blir skickligare på att förvärva i och med den mer noggranna tilläggsinformationen. Det är en senare fråga som han gav tips om att det kunde passa som en bra D-uppsats i framtiden.

Slutligen sammanfattar IP5 sina tankar kring införandet av IFRS 3 som är att IFRS 3 är komplicerat och det krävs förståelse för metoderna och att det därmed krävs mycket arbete, både i förarbetet, kontinuerligt och även i utvärdering. I nuläget kan han tänka sig att processen är för omfattande för att företagen ska ta den till sig vilket leder till bristerna i kompetensen. Det blir fler rader och kolumner att skriva och att analysera i årsredovisningarna och det blir mer tilläggsinformation i noterna. För mycket information medför även risken att det blir för ointressant och för mycket information. Så risken är, som han förklarade tidigare, att ingen läser årsredovisningarna.

4.8.7 Övrigt

Om IFRS 3 ger en mer rättvisande bild svarar han ungefär samma som tidigare, att gör man redovisningen rätt och har helikopterperspektiv så får man en mer rättvisande bild.

På lång sikt är det lättare att jämföra företag som verkar inom samma industri och kan då se vad deras förvärv har varit värda för företagen.

5. Analys

I följande kapitel kommer vi att sammanställa och analysera det material som vi samlat in och som vi presenterade i kapitel 4. Genom att jämföra allt material har vi kunnat kartlägga svaren och fått fram en bild av införandet av IFRS i allmänhet och IFRS 3 i synnerhet.

5.1 Allmänt

Samtliga intervjuade företag gav ut information till marknaden om införandet av IFRS-standarderna i form av pressreleaser och i deras delårsrapporter. Informationen om införandet gavs ut ungefär samtidigt, omkring slutet av 2004 eller början av 2005. Uppgifterna i årsredovisningarna omfattade likartade uppgifter i form av omräkningar och vilka effekterna av införandet var.

5.2 Anpassning och förändring

Det har tagit tid för alla företag att bli insatta i de nya regelverken, samtidigt som alla var överens om att IFRS generellt sett stämmer bra överens med RR och att det därför inte varit speciellt svårt att förstå IFRS. Den del av IFRS som inneburit mest förändringar och som krävt mest resurser i form av tid för företagen är IFRS 3. Revisorerna tycker att företagen tar för lätt på vad införandet av IFRS egentligen innebär och de tror inte att företagen riktigt förstått vilka konsekvenser det faktiskt innebär. Revisorerna var även överens om att vissa företag är jätteduktiga på de nya standarderna, medan vissa företag borde anlita mer expertishjälp. Detta överensstämmer med debatten som förts angående hur insatta och pålästa de svenska företagen i nuläget är i IFRS.

Vi kan se tidigt i sammanställningen av vår empiri att trots att både revisorer och företag arbetat länge med RR1:00 och nu aktivt arbetar med övergången så skiljer sig tolkningarna av regelverken åt. Detta beror naturligtvis på en ojämn kunskapsnivå hos de båda parterna. Revisorerna bör ha en bredare och djupare kunskap om regelverken och sitter så att säga inne med den teoretiska sanningen medan företagen är de som i verkligheten ska använda sig av det teoretiska rent praktiskt. Vi kan klart konstatera att man ser på redovisningen ur olika perspektiv.

Tillvägagångssättet för att förbereda sig inför övergången av IFRS har gått till på liknande sätt för samtliga intervjuade företag. De har alla gett intern information i form av manualer till sina avdelningar och tillhandahåller även kurser och seminarier för att alla ska kunna få kunskap inom IFRS. Två av bolagen har rest runt i världen till sina dotterbolag för att ha seminarier och utbildning, medan ett av bolagen främst har fokuserat på att arbeta från centralort och istället ha all information upplagd på deras intranät. Inget av företagen har behövt anställa nya medarbetare för att få ut all information på effektivt sätt.

För att få bättre förståelse för införandet av IFRS 3 så har företagen utformat beräkningsmodeller som underlättat arbetet. Dock känner alla företagen att de ibland är för komplicerade i och med att de innehåller mycket teori. Revisorerna arbetade på liknande sätt då de har haft utbildningsseminarier både för sig själva och för andra företag.

Ett av företagen tycker inte att själva redovisningsprocessen har förändrats medan de andra två tycker det. Märkbart är dock att alla företagen anser att själva anpassningen till IFRS har gått lätt medan två av de tre företagen tycker att arbetet blivit tyngre. Vi kan kanske dra slutsatsen att arbetet blir tyngre och mer svårmanövrerat eftersom det är en helt ny process som ska arbetas in. Det säger egentligen inte så mycket om ifall tillvägagångssättet, redovisningsmässigt, är mer komplicerat. Alla upplever en arbetsbelastning som ökat i detta tidiga stadium, även om införandet av IFRS blev till en underlättning för ett av företagen då de inte längre behöver redovisa enligt UK GAAP. En viktig poäng är hur olika alla tre företag belastas och hanterar införandet av IFRS 3. Eftersom man inte arbetar homogent i de gamla redovisningsreglerna så påverkas man naturligtvis annorlunda även av det nya införandet.

Alla företagen ansåg att det internationella regelverket var positivt. Jämförbarheten kommer att öka och IFRS normer är utformade på ett sätt som är logiskt riktigt enligt verksamheterna och det dagliga arbetet i redovisningen. Den redovisningsteori som IFRS 3 grundar sig på är just att öka jämförbarheten och vi kan se tydligt att på den punkten så är alla överens om att det är ett lyckat koncept.

5.3 IFRS

Två av tre företag anser att nytta med IFRS väsentligt överstiger kostnaden medan det tredje företaget anser att kostnaderna är för stora. Revisorerna tar en reserverad hållning i frågan när de säger att nyttan är generellt större än kostnaden men påpekar att det är svårt att mäta kostnaden och att de kan förstå att många mindre börsnoterade företag anser att kostnaden överstiger nyttan.

Det här går tillbaka till det vi diskuterade ovan och skänker mer tyngd vid resonemanget att kostnaden ökar, eftersom arbetsbelastningen ökar, genom att man inför ett helt nytt arbetsmoment. Revisorerna gör en viktig iakttagelse genom att på ett reserverat sätt bedöma den kostnad som kommer att uppstå nu och under ett par bokslutsår framåt. Vi kan anta att när systemet är bättre inkört och företagen har sina mallar att arbeta i så kommer kostnaderna att minska och det som återstår då är, förmodligen, enbart de positiva effekterna.

Avsaknaden av kompetens hos företagen angående vad IFRS 3 egentligen innebär lyser igenom när vi jämförde företagens intervjusvar med revisorernas. Det finns således skillnader mellan hur företagen praktiserar och tillämpar IFRS 3 och hur revisorerna/redovisningsrådgivarna vill och anser att detta ska gå till. Denna skillnad beror troligtvis på att företagarna inte hunnit/velat/ansett sig tvungna att sätta sig in i IFRS 3

ordentligt. Möjliga orsaker till detta kan vara att IFRS 3 upplevs som väldigt teoretisk och svår att tillämpa till en början, och därmed väljer företagen den lättaste vägen ut genom att idag endast tillämpa de delar av IFRS 3 som de anser vara relevanta för dem. Gissningsvis kommer tillämpningen av IFRS 3 längre fram i tiden att utföras annorlunda då företagen fått mer tid på sig att arbeta med det nya regelverket. En annan anledning som kan leda till denna skillnad är, att revisorerna vill få regelverket att verka mer komplicerat än vad det i verkligheten är. De vill sälja sina tjänster medan företagen ser på förändringen lite mer avslappnat och tror på att man kommer att lära sig under resans gång. Dessa två möjligheter är de som vi tror är orsaken till varför företagen och revisorerna har tolkat reglerna olika. Dock drar vi slutsatsen att revisorerna har betydligt mer kunskap om reglerna.

5.4 Immateriella tillgångar

Samtliga företag anser att identifieringen av tillgångar är mycket svårt och att det nästan är omöjligt att värdera korrekt så det ger en rättvisande bild öppen för jämförelser. Det finns lika många värderingslösningar som det finns värderare och de olika företagen har valt olika lösningar för att attackera problemet. Exempelvis Beta som använder ett mallsystem för värdering och Gamma som utgår från ett "rimligt" marknadsvärde för att värdera tillgångarna. Våra intervjuade företag ansåg att värdering av marknadsrelaterade immateriella tillgångar var relativt lätt då de har en etablerad marknad. Medan de kundrelaterade immateriella tillgångarna så som kundregister var svårare att värdera då de inte omsätts.

Enligt revisorerna så leder de nya kraven till att företagen i stort sett alltid måste anlita extern hjälp för att kunna värdera korrekt. De säger att det finns olika bra metoder att använda men att utgå från marknadsvärde är den metod som de anser ger bäst tillförlitligt värde.

5.5 Goodwill och värdenedgångsprövning

Samtliga företag är väl medvetna om vilken metod som ska användas vid värdenedgångsprövning men de har olika åsikter om metoden. Exempelvis Beta anser att det blir för mycket sifferarbete och Gamma tyckte att det var en oacceptabel beräkningsmetod. Alfa tror inte att det kommer att beröra dem särskilt mycket.

Gamma anser att det var lättare förut med avskrivning och att de flesta immateriella tillgångar gick under rubriken goodwill och de föredrar den metoden framför den nya.

Revisorerna tycker att värdenedgångsprövning är bättre eftersom det ger en mer rättvisande bild och anser att fast avskrivning på goodwill är systemfel när andra tillgångar skrivs av anpassat till nyttjandeperiod. De föredrar de nya metoderna där varje tillgång skrivs ned efter individuell prövning i stället för schablonmässig standardavskrivning.

Inställningen till den nya goodwilldefinitionen med impairment test istället för avskrivning skiljer sig åt bland företagen. Anledningen till detta tror vi beror på företagets natur och deras branschtillhörighet. Exempelvis har Alfa, som själva beskriver sig som en trygg och stabil industrikoncern med en relativt stadigvarande lönsamhet, inget emot de nya reglerna eftersom de inte anser att de kommer att behöva göra särskilt många värdenedskrivningar på sin goodwill. Gamma däremot som tillhör läkemedelsbranschen som är en mer föränderlig bransch anser att värdet på goodwill kommer att fluktuera, vilket innebär att det vissa år kommer att behövas göra mycket stora nedskrivningar och andra år inga nedskrivningar alls.

5.6 Omstruktureringsreserver

Alfa tror att det kommer bli mindre omstruktureringsåtgärder genom det nya regelverket och den synen delar även revisorerna. Tidigare så överdrevs åtgärdskostnaderna och föll under goodwill med lång avskrivning men nu måste man ta kostnaderna när de uppstår vilket kommer påverka resultatet kännbart. Det är en relativt stor störare av incitament eftersom bonus till ledning ofta är baserat på resultatet. De två andra företagen var mycket reserverade i frågan och undvek att svara uttömmande på frågan.

Volatiliteten i resultaträkningarna kommer antagligen att öka, på grund av att de tidigare goodwillavskrivningarna upphör, och att de identifierade immateriella tillgångarna kommer att ha individuella avskrivningstider som antagligen kommer att vara kortare än den tidigare goodwill-avskrivningstiden på 20 år. Avsaknaden av omstruktureringsavsättningar, som innebär att omstruktureringskostnaderna kommer att belasta resultaträkningen omedelbart istället för en utspädning på 20 år som den tidigare goodwillen kommer också att medverka till ett mer volatilt resultat.

Den som redovisar kommer inte längre att kunna manipulera genom att använda omstruktureringsåtgärder och nedskrivningar/uppskrivningar för att jämna ut eventuella konjunkturpåverkan.

5.7 Ökat informationskrav

Genom att företagen får en ökad jämförbarhet internationellt sett så kan vi dra slutsatsen att etableringsmöjligheterna utomlands kommer att öka när de nya regelverken träder i kraft. Samtliga företag och revisorer anser att informationsflödet ut från företaget kommer att öka och enligt redovisningsteorin så leder ökad jämförbarhet och ökad information till en ökad konkurrens och bättre marknadsklimat. Problemet som kan uppstå med IFRS 3 som dock talar emot bättre jämförbarhet är att det är svårare att värdera korrekt. Vi drar slutsatsen att vi får mer information från företagen men informationen är svårare att tolka. Vad det får för effekter på marknaden kunde ingen av företagen svara på men tror inte att förändringen blir särskilt drastisk. Vi kan enkelt säga att det positiva och den negativa effekten tar ut varandra och nettoeffekten är relativt oförändrad. Informationen är mer detaljerad men den säger inte särskilt mycket än. Möjligtvis kan tiden ge mer kunskap och rutin i värderingarna och vi anser

att om ett par år kommer de värderade tillgångarna vara mycket mer tillförlitliga och jämförbara.

Samtliga fallföretag tror att det nya identifieringskravet på immateriella tillgångar ger en mer rättvisande bild, men samtidigt att det också uppstår svårigheter i bedömningsprocessen. Detta beror på att det för många immateriella tillgångar inte finns aktiva marknader som företagen kan använda för att få ett värde på sina tillgångar. Då aktuellt marknadsvärde inte är tillämpningsbart använder sig företagen av ett värde som de uppskattar till ett rimligt värde utifrån mallar, modeller eller framtida diskonterade kassaflöden. Denna värdering anses av företagen själva vara relativt godtycklig. Immateriella tillgångar som exempelvis produkträttigheter och varumärken finns det tydliga marknader för, medan det för kundrelationer uppstår lika många värden som det finns värderare.

Eftersom våra fallföretag är verksamma inom 3 olika verksamhetsområden är det intressant att se hur de påverkas olika av införandet av regelverket. Gamma som är noterat på 3 börser kommer att få en enormt lättare administration kring redovisningen när samma redovisningsprincip kan tillämpas på åtminstone två av dem. De behöver numera inte längre tillämpa UK GAAP. Slutsatsen vi kan dra av det är att de företag som är noterade på flera börser och är tvingade att tillämpa olika regelverk kommer att få minskad arbetsbelastning. I de fallen så är det helt klart att nyttan överstiger kostnaden.

5.8 Övrigt

Företagen vill gärna visa upp sin egen verklighet och detta kommer enligt revisorerna att ske genom egenutvecklade nyckeltal som är rensade för exempelvis diverse avskrivningar.

Revisorerna och även företagen själva anser att det i framtiden troligtvis kommer att hamna mer fokus på kassaflödesanalyser, då dessa rapporter är svårare att manipulera och innehåller mindre värderingsmoment utan ser mer till faktiska penningflöden in och ut ur företagen, vilket i slutändan är det enda som räknas.

En av revisorerna anser att nyckeltalen inte kommer påverkas men påpekar också att företagen alltid hittar nya vägar att visa sitt resultat efter sin verklighet.

Ingen av de intervjuade, varken företag och revisorer, tror att de nya regelverken kommer leda till skickligare eller fler/färre förvärv. Revisorerna anser att ”det är bara redovisning det handlar om” och samtliga företag anser att redovisningen aldrig får påverka deras strategi och företagsverksamhet.

5.9 Vad skiljer empirin från den offentliga debatten?

Enligt debatten kring införandet av IFRS framkommer det att IASB anser att de nya reglerna ger bättre information om företagens ekonomiska ställning. Detta håller inte riktigt våra fallföretag med om, då de istället tycker att de nya reglerna ger ett mer volatilt resultat och att det därmed blir svårare att räkna fram ett företags ekonomiska ställning.

I debatten framförs det att goodwill kommer att kräva betydligt mer noggranna genomgångar och beräkningar i företagens årsredovisningar i och med IFRS 3. Detta är företagen väl införstådda med och säger sig vara föreberedda inför det ökade upplysningskravet.

En artikelförfattare nämner i ett av sina debattinlägg att det är svårt att säga att de skillnader som uppstår mellan redovisningarna före och efter införandet av IFRS endast skulle bero på skillnaderna mellan de gamla redovisningsprinciperna (RR) och de nya (IFRS). Detta uttalande får stöd av IP4 som nämner att när företagen går igenom sina gamla siffror på nytt kan det framkomma differenser som de tror beror på det nya regelverket, men som egentligen kanske beror på för dålig kunskap om redovisningsprinciperna vid det första tillfället. Det är förståeligt att företagen själva inte känner till eller nämner detta problem.

I ett flertal artiklar som behandlar införandet av IFRS framförs uppfattningen att svenska börsföretag har hanterat implementeringen av det nya regelverket på ett mycket bra sätt. Denna uppfattning delas också av företagen och en av de intervjuade revisorerna. Den andra revisorn anser att företagen inte förstår sig på det nya regelverket och därmed möjligtvis överskattar sin kunskap och framförhållning.

Det nya regelverket kommer enligt debatten som förts medföra att redovisningen kommer att bli ett slags elitspråk som det krävs ordentligt kunskap kring hos både analytiker och investerare samt övriga intressenter för att kunna tillgodogöra sig informationen på ett adekvat sätt. Denna inställning finns också hos våra respondenter, som dock också tror att när alla aktörer så småningom behärskar detta nya "redovisningsspråk" kommer det att uppstå fördelar för företagen själv och dess intressenter.

Det har hörts kritiska röster i debatten kring införandet av IFRS som sagt att det är för att gynna revisorer och redovisningskonsulter som dessa nya redovisningsstandarder införs i och med att företagen kommer att behöva mer extern hjälp numera jämfört med tidigare. Dessa uttalanden får dock inte mycket till stöd hos våra respondenter då de bättre verkar förstå syftet med ett enhetligt internationellt regelverk och dess fördelar. Detta trots att företagen själva erkänner att införandet av IFRS kommer att medföra mer arbete och högre kostnader för dem själva.

I debatten lyfts kassaflödesanalysen fram som en av de mer tillförlitliga ekonomiska rapporterna i framtiden i och med att resultaten i högre grad kommer att fluktuera mer än tidigare. Detta påstående stärks av att våra intervjupersoner också har denna övertygelse.

6. Slutsatser

I detta kapitel kommer vi slutligen att sammanfatta vad vi har kommit fram till. Vi använder våra egna slutsatser och presenterar vad vi kommit fram till med hjälp av vår empiri. Vi kommer också att sammanfatta uppsatsen och ge förslag på vidare forskning.

6.1 Slutsats och sammanfattning

Har företagen god kunskap och god information om IFRS 3? Hur problematisk blir omställningen?

Vi kan dra slutsatsen att företagen anser sig själva ha tillräckligt god kunskap om övergången och anser sig kunna klara av de nya kraven. De ser inte övergången som särskilt dramatisk utan tar det med relativ lätthet. Revisorerna gör det tydligt att det finns en betydande mängd kunskap i ämnet som företagen inte besitter och anser att de kommer att behöva experthjälp i framtiden.

Vi anser själva att det enda som kommer att kunna påvisa om företagen har den kunskap som behövs är tillräcklig är framtiden. Vi kan alltså i detta skede inte dra någon slutsats om de verkligen är tillräckligt förberedda eller inte. Det vi kan konstatera är att de tror sig ha den rätta kunskapen och kommer att hantera övergången utefter detta. Den närmaste framtiden får också utvisa huruvida revisorerna kommer att släppa igenom företagens rapporter eller om de kommer att distinkt anmärka felaktigheter.

Kommer jämförbarheten att öka och är det positivt?

Jämförbarheten kommer absolut att öka internationellt sett och redovisningsmässigt är det enbart positivt. Redovisningsteorin bygger till stor del på en god jämförbarhet och genom IFRS 3 kommer vi ett steg närmare. Jämförbarheten leder både till bättre insyn i företagen samt att det kan öka konkurrensen inom EU. Investerare och aktieägare får lättare att se vad företagen är värda, samt att med mer tilläggsinformation blir det lättare att se om värderingarna som företagen gjort är rimliga.

Hur förhåller sig företagen till IFRS i allmänhet och IFRS 3 synnerhet? Vad har de för uppfattningar om vad det innebär och hur kommer de gå tillväga rent praktiskt.

Företagarna i stort anser att införandet av IFRS är positivt och kommer leda till bra förändringar men att det är en komplicerad process och innebär mycket arbete. Detta förhållningssätt delas av författarna som tror att IFRS 3 kommer att innebära överhuvudtaget en större inriktning mot kassaflödet och att framtiden kommer att visa på trender där vikten ligger på kassaflödet i stället för resultat och balansräkningar och genom det mindre möjlighet till fri manipulation.

IFRS 3 är, enligt samtliga företags uppfattningar, väldigt teoretiskt och till olika grad svårt. Det finns en oro att informationen kring värderingen kommer att leda till betydligt mer arbete och mer svårvärderade tillgångar. Det finns såhär till en början inga färdiga värderingsmallar och oron ligger i att det kan skapa problem.

Det är mycket svårt att dra några konkreta slutsatser av hur företagen förhåller sig och hur de kommer att gå tillväga rent praktiskt. Kanske är det på grund av vårt smala urval av undersökningsobjekt som gör det i närmsta omöjligt att konstatera ett svar på just denna fråga. Vi vill dock poängtera hur olika företagen hanterar övergången och att det dels beror på vilken typ av verksamhet det handlar om, hur mycket immateriella tillgångar som omfattas och till vilken omfattning de förvärvar dotterbolag. Företagen delar dock en uppfattning tillsammans med revisorerna och det är uppfattningen om att IFRS 3 i slutändan kommer att leda till en positiv förändring och det tror vi gäller generellt.

Hur väl stämmer det som kommit fram i den offentliga debatten överens med undersökningsresultatet?

I stort så stämmer undersökningsmaterialet ganska väl överens med det som har framkommit i den offentliga debatten. Något som skiljde sig åt var synen på varför IFRS införs. Den offentliga debatten anser att det är för att gynna revisorerna och ligger i deras fördel. Detta synsätt delas inte, som kanske är förväntat, av de revisorer och företag som vi intervjuat. Debatten anser också att IFRS leder till ökad information om företagens ekonomiska situation vilket inte delas av företagen som anser att det kommer att svikta en hel del i rapporteringen.

6.1.1 Övrigt

Vi har fått indikationer på att resultaträkningen kan komma att minska i betydelse i jämförelse med den nya fokuseringen på kassaflödet. Ett fåtal av våra intervjuvar gav oss dessa indikationer. Svaren är dock för få för att vi ska kunna göra en tillräcklig analys och slutsats men vi tycker ändå att poängen är så pass viktig att vi vill diskutera det vidare. Vi vill se utvecklingen som ett slags renässans för resultaträkningen. Genom IFRS 3 tar företagen bort omstruktureringsreserver och avskrivningar av goodwill och det leder till att resultatet i mångt och mycket speglar verkligheten och rörelsen som den är och leder den närmare kassaflödet. Vi kan alltså se utvecklingen från två håll. IFRS 3 i sig leder nog till större respekt för resultaträkningen medan den övriga utvecklingen av redovisning leder till större fokus på kassaflödet och resultaträkningen kommer genom det till viss del att åtas upp.

Sammanfattningsvis vill vi säga att IFRS 3 är en förbättring av RR1:00 genom att man återanvänder det som är bra men förbättrar det som kan förbättras. Författarna är efter denna undersökning mycket positiva till IFRS 3 och ser med förväntan fram emot att bokslutsåret 2005 ska avslutas där allt som denna undersökning visar på förhoppningsvis kommer att bli mer konkret.

6.2 Förslag på vidare forskning

Författarna skulle vilja uppmana att samma studie genomfördes igen men om några år då IFRS 3 har använts i några bokslut. Det är intressant att kunna se tillbaka och få en uppfattning om hur det faktiskt blev rent praktiskt och om de slutsatser som dras i denna undersökning som skett mitt under övergången fortfarande gäller även ett par år senare. Kanske kan man då dra en konkret slutsats om arbetets omfattning och om det har krävts mer resurser eller om arbetsbelastningen är lika som med RR1:00.

En annan vinkel på vidare forskning som inte fanns plats för i denna undersökning är om fokus på kassaflödet verkligen kommer att bli en verklighet. Kommer man inom snar framtid att få tillåtelse att periodisera mindre och mindre för att öka trovärdigheten i resultaträkningen eller kommer trenden att gå åt ett annat håll. Vi vill gärna se en sådan undersökning just för att kunna ge mer tyngd till vår slutsats om kassaflödet som i skrivande stund saknar den akademiska grund för att kunna framstå som teoretisk sanning.

Källförteckning

Litteratur

- Artsberg, K. (2005) *Redovisningsteori – policy och praxis, 2a uppl.* Liber Ekonomi, Malmö
- Bryman, A. Bell, E. (2005) *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, Liber, Malmö
- Eriksson, L. (2002) *Koncernredovisning, 10e uppl*, Studentlitteratur, Lund
- FAR, 2005, *FARs samlingsvolym 2005*, del 1, Far Förlag, Stockholm
- Kedner, G. Svenberg, S-Å. (1998) *Koncernredovisning*, Studentlitteratur, Lund
- Phillips, D. Ljungberg, R. (2001) *Koncernredovisning i praktiken*, Bonnier Utbildning, Stockholm
- Saunders, M. Lewis, P. Thornhill, A. (2000) *Research methods for business students, 2nd edition*, Prentice Hall, London

Artiklar

- Affärsvärlden. Börsbolagens dolda vinstlyft. 2004-11-03
- Almroth, L. Svårt för småsparare att se vad bolagen verkligen tjänar. Dagens Nyheter. 2005-11-12
- Balans (2005) Hur blev det med IFRS? *Balans*, 12/2005 s.36
- Bergin, E. Svenska Dagbladet. Överraskningar väntar efter nyår – Bolagens resultat kan både bli sämre och bättre. 2004-12-20
- Blecher, S. Affärsvärlden. Börsbolagens dolda vinstlyft. 2004-11-03
- Dagens Industri. Små effekter av IFRS. 2005-01-13
- Dagens Industri. Nya regler för goodwill ger inte mer att dela ut. 2005-05-11
- Dagens Industri. Redovisning kan inte lagas enbart efter ”kokboken”. 2005-08-22
- Dagens Industri. Så ökar vi Sveriges inflytande när nya finansregler tas fram. 2005-10-05
- Deloitte, 2005, *Nya internationella regler för redovisning av företagsförvärv – En guide till IFRS 3*, Deloitte & Touche
- Ernst & Young, 2005, *Företagsförvärv – guide till IFRS 3*, Ernst & Young

Haskel, A. *Cash blir king med nya regler*. Veckans Affärer. Nr 47 2004.

Hammarström, M. Dagens Industri. *Revision kostar mer för bolagen*. 2005-03-24

Hammarström, M. Dagens Industri. *Risk för baksmälla med nya redovisningsregler*, 2005-04-09

Herin, P. EU slår mot Skandia. Dagens Industri. 2005-05-30

Huldschiner, H. Dagens Industri, *Redovisningsregler vinst för Cherry*. 2005-05-10

Jansson, T. Nilsson, J. Rynell, T. (08-2004) *Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar*, Balans nr 8-9 2004

Jansson, T. Hurtig, M. (2005) *Få oväntade effekter vid övergången till IFRS*, Balans 3/2005

Levander, M., Svedbom, A. Dagens Industri. *Risk för rapportkaos med nya regler*. 2004-12-01

Levander, M. Dagens Industri. *Revisorer varnar för allvarliga fel i rapporter*. 2004-12-09

Malmqvist, P. Dagens Industri. *Skjut inte på de nya redovisningsreglerna*. 2005-09-14

Nilsson, Sven-Arne. Dagens Industri. *Visst kan nya goodwillregler medföra större utdelningar*. 2005-05-19

Nilsson, Sven-Arne. Dagens Industri. *Vilken kritik är "grovt överdriven", Malmqvist?*. 2005-10-05

Nilsson, Sven-Arne. Dagens Industri. *Underskatta inte problemen med verkligt värde*. 2005-11-07

Petersen, L. Svenska Dagbladet. *EU:s nya regler om redovisning skapar brådskan*. 2003-05-14

Sunesson, B. Svenska Dagbladet. *Nya redovisningsregler får nästa år dramatiska effekter för börsbolagen*. 2004-05-16

Sunesson, B. Svenska Dagbladet. *Svenskar har bra koll på redovisningsregler*. 2005-01-21

Sunesson, B. Svenska Dagbladet. *Nya redovisningsregler ger större vinster – redan i år*. 2005-04-09

Sunesson, B. Svenska Dagbladet, *Nya regler blåser upp bolagens vinster*. 2005-05-20

Svedbom, A. Dagens Industri. *Småbolagen är inte redo för nya regler*. 2004-12-14

Svenska Dagbladet. *IFRS är rena grekiskan för de flesta*. 2005-04-09

Svenska Dagbladet. *Nästa år inför Europa nya internationella redovisningsregler*. 2004-05-16

Pressrelease: Waymaker, Beta, 2005-02-08

Internetkällor

Gamma, Pressrelease: (accessed 2005-12-08)

Deloitte, 2005, http://www.deloitte.com/dtt/section_node/0,1042,sid%253D31939,00.html, (accessed 2005-11-09)

Strömberg, T. Deloitte, 2005-03-03, www.deloitte.com, (accessed 2006-01-02)

Department of Enterprise, Trade and Employment, Irland

<http://www.entemp.ie/commerce/companylawlegislation/work.htm> (accessed 2005-12-30)

<http://www.entemp.ie/commerce/companylawlegislation/iasregulation.htm> (accessed 2006-01-04)

Företagsinformation

Årsredovisning, Företaget Alfa (2004)

Årsredovisning, Företaget Beta (2004)

Årsredovisning, Företaget Gamma (2003)

Företaget Alfas hemsida på Internet (nerladdad 2005-11-06)

Bilaga 1 Intervjufrågor till koncernredovisningschefer

- Beskriv Er organisation och Er roll i den.
- Hur länge har Ni arbetat för din organisation?
- Vilka förvärv har Ni gjort under de senaste 3 åren och vilket var det senaste?
- Planerar Ni att expandera genom ytterligare förvärv inom överskådlig framtid?
- När införde ni IFRS 3, alternativt när eller om ni planerar att införa det?
- När gavs information till marknaden och aktieägarna angående införandet av IFRS-tillämpningen? Vad omfattade denna information?
- Hur har redovisningsprocessen förändrats med de nya reglerna? Är det mer eller mindre tidskrävande? Vad har tillkommit/fallit bort?
- Vilka åtgärder har bolaget gjort?
- Vad är Er personliga åsikt om införande av IFRS 3? Överväger nyttan kostnaden?
- Vilken nytta finns med införandet av IFRS 3? Positiva effekter? Negativa effekter?
- Vad gör Ni för att anpassa er till IFRS? Anställt fler? etc
- Hur får Ni kunskap och kompetens i er organisation om de nya regelverken? Utbildning eller dylikt?
- Ser värderingen av Tillgångar och Skulder i det förvärvade företaget annorlunda ut än tidigare och hur märks det i förvärvsanalysen?
- Vad har Ni för immateriella tillgångar och hur värderas och identifieras dessa?
- Vilka är de tydligaste skillnaderna från tidigare värdering och hur separeras dessa från goodwill?
 - Vad får upphörandet av goodwillavskrivningen för konsekvenser? (Resultat bättre/sämre?)
 - Hur går värdenedgångsprövningen för goodwill till rent konkret?
 - Hur skiljer det sig från tidigare då man gjorde avskrivningar på goodwill?
 - Vilka är effekterna av bytet från avskrivning till värdenedgångsprövning?
 - Vilken är den mest tillförlitliga värderingen anser ni?
 - Går värdenedgångsprövningen till på olika sätt för olika anskaffningar?
 - Ser behovet av värdenedgångsprövning olika ut för olika år?
- Har ni erfarenheter av negativ goodwill och i sådant fall, hur hanterar/hanterade Ni det vid övergången till IFRS 3? Vad sker rent praktiskt?

- Omfattas Er koncern av minoritetsintresse och hur påverkas värderingen av denna?
- Vad får återföringen av omstruktureringsreserver som hänger samman med företagsförvärv för följder?
- Hur har nyckeltalen påverkats? (Soliditet bättre/sämre?)
- Leder de ökade kraven på tilläggsinformation till en bättre och noggrannare analys av själva förvärvet och kan det leda till att färre förvärv genomförs?
- Kan de ökade kraven leda till bättre företagsförvärv? Och kan det även leda till att Ni blir skickligare på att förvärva?
- Finns det något övrigt Ni skulle vilja tillägga till intervjun?

Bilaga 2 Intervjufrågor till revisorer

- Vad har Ni för position och utbildning? Expertområden? Antal år i branschen och företaget?
- Hur har Ert arbete påverkats i och med IFRS?
- Vad anser Ni om de börsbolagens anpassning till IFRS?
- Hur tycker Ni företagen borde agera för att anpassa sig på bästa sätt till IFRS?
- Har företagen varit bra eller dåligt föreberedda? Någon som behövt extra mycket hjälp?
- Vad är Er personliga åsikt om införandet av IFRS? Överväger nyttan kostnaden?
- Vad är nyttan med IFRS? Positiva/Negativa effekter?
- Vad är Er syn på konsekvenserna angående goodwill?
- Vad får det nya kravet på identifiering av immateriella tillgångar för följder?
- Vad tillhandahåller Ni för hjälp, hjälpmedel, modeller och dylikt?
- Avskrivning vs Värdenedgångsprövning - vilken metod anser Ni vara mest tillförlitlig?
- Anser Ni att IFRS ger en mer rättvisande bild av verkligheten både på kort och på lång sikt?
- Vilka är de största skillnaderna jämfört med tidigare gällande negativ goodwill och minoritetsintresse?
- Vad får upphörandet av omstruktureringsavsättningar för konsekvenser?
- Hur tror Ni nyckeltal kommer att påverkas eller förändras?
- Leder de ökade kraven på tilläggsinformation och mer noggrann analys till färre förvärv?
- Leder det till att det kommer att göras bättre/smartare förvärv? Påverkar det företagens skicklighet att förvärva?
- Övriga tillägg?